

All rights reserved to Michael Lustgarten, Ph.D.

Youtube Channel: https://www.youtube.com/channel/UCT1UMLpZ_CrQ_8l431K0b-g

הכותב אינו לוקח אחריות על חלק או כל הכתוב במאמר. כל הפועל על פי חלק או על כולו, עושה זאת על אחריותו בלבד!

אין לראות במאמר המלצה רפואית! תמיד יש להיוועץ ברופא. המאמר נועד לצרכי בידור בלבד.

Legal disclaimer:

This article is for informational purposes only and does not constitute the practice of medicine, nursing, or other professional healthcare services, including the giving of medical advice. No doctor-patient relationship is formed. The use of this information and the materials linked from this document is at the user's own risk. The content of this article is not intended to be a substitute for professional medical advice, diagnosis, or treatment. Users should not disregard or delay in obtaining medical advice for any medical condition they have and they should seek the assistance of their healthcare professional for any such conditions.

במאמר זה ניתן למצוא:

- 1) מחשבוני גיל ביולוגי, בעלי יכולת לחזות תמותה.
- 2) הרמות האופטימליות של מגוון מדדים בבדיקות דם, ורמתם בגיל הנעורים.
- 3) הצעות לשיפור מדדים באמצעות תזונה.

הנחת המוצא

הזדקנות היא תהליך ביוכימי שמתרחש באיטיות לאורך שנים. לאורך ההזדקנות, מדדים רבים מדרדרים באופן צפוי.

אם נוכל לשמור על רמות אופטימליות וצעירות של המדדים שלנו, האם נוכל לעכב את תהליך ההזדקנות ולהישאר בריאים לאורך זמן?

מחשבוני גיל ביולוגי וחיזוי תמותה

מחשבוני שמחזירים את הגיל באוכלוסיה הכללית התואם את סיכון התמותה של אותו אדם. למשל, אדם בגיל כרונולוגי של 40 אבל עם גיל ביולוגי של 35, יהיה בעלי סיכויי תמותה כמו אדם בן 35 באוכלוסיה הכללית.

על המגבלות של המחשבוני ניתן לקרוא בתחתית המסמך תחת "מגבלות השיטה".

1) PhenoAge

by Morgan Levine, Yale University

[קישור לוידיאו](#)

קישור למחשבון:

https://michaellustgarten.files.wordpress.com/2021/10/3ba41-dnamphenoage_gen-1.xls

- השעון האפיגנטי **החינמי הטוב בעולם לחיזוי סיכון תמותה**. אמנם ישנם שעונים טובים יותר לחיזוי תמותה כמו [GrimAge](#) אך הם אינם זמינים לציבור הרחב.
- כל שנה פנוטיפית נוספת בשעון מקושרת לסיכויי תמותה גבוהים יותר ב-9%.
- מבוסס על הזנת 9 מדדים בלבד מבדיקת דם פשוטה.
- יש להקפיד מאוד להזין ערכים לפי ה-unit הנכון ולהמיר במידת הצורך בעזרת מחשבוני ברשת (לדוגמה, CRP של 0.04 mg/dL שווה ל-0.4 mg/L).
- המחשבון **מנבא גיל כרונולוגי** בקורלציה כמעט מושלמת (0.94-0.96).

2) Aging.AI

[קישור לוידיאו](#)

קישור למחשבון:

http://aging.ai/aging-v3/?m=us#form_inp

- מחשבון המבוסס על הזנת 19 מדדים.
- הייחודיות שלו היא שבחישוב הגיל הביולוגי הוא אינו לוקח בחשבון את הגיל הכרונולוגי כמו השעון של Levine, אלא מתבסס על המדדים מבדיקת הדם בלבד.
- המחשבון חוזה תמותה ברמות **הקיצוניות** (בקרב אנשים עם הזדקנות מהירה או איטית במיוחד).
- הקורלציה שלו לגיל כרונולוגי נמוכה יותר מהשעון של Levine אך עדיין גבוהה (קורלציה של 0.8).

שני המחשבוני מכסים יחד 22 מדדים שונים מבדיקות הדם ומספקים תמונה מקיפה על מצב הבריאות הכללי.

מדדים בבדיקות דם

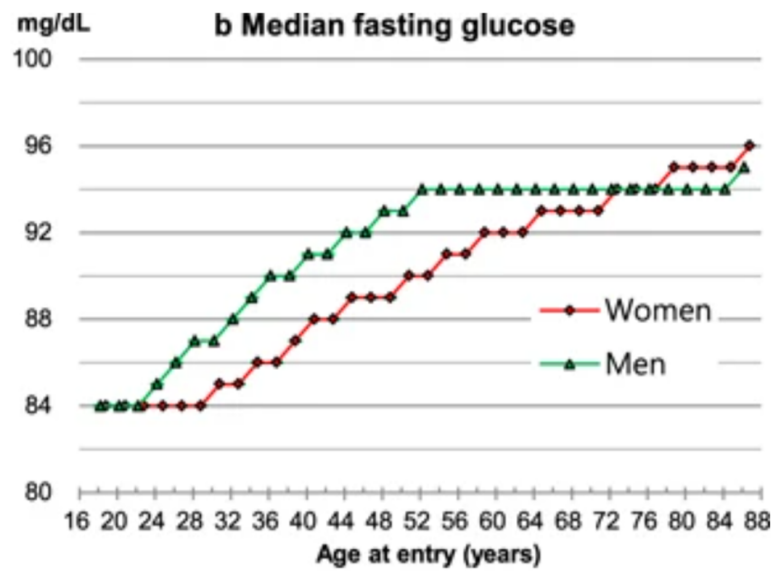
כדי להבין לאיזה טווח עלינו לשאוף בכל ביומרקר, מצויין הטווח שנפוץ בגיל הנעורים (כאשר מערכות הגוף בשיאן) וכן הטווח שמקושר במחקרים עם התמותה (all-cause mortality) הנמוכה ביותר.

Glucose (סוכר)

אחד המדדים ב-DNAmpHenoAge של Levine.

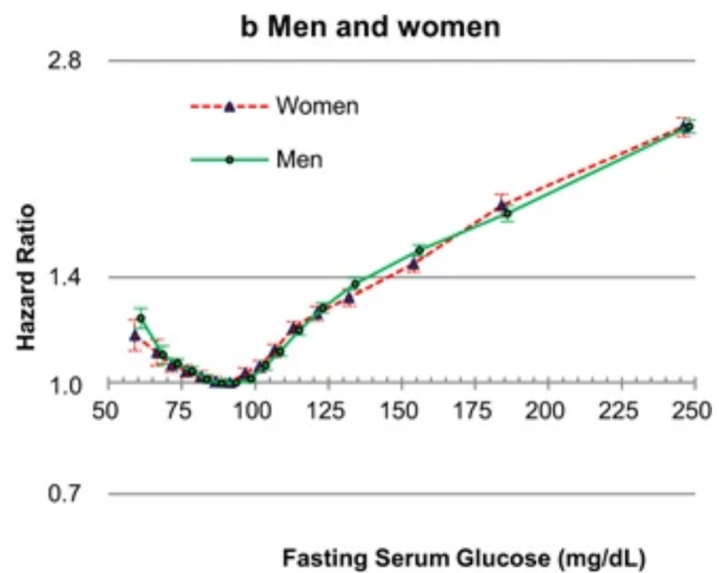
בגיל הנעורים: 84 mg/dL.

Yi et al. 2017
n=12,455,361

מינימום תמותה: 80-94 mg/dL.

Yi et al. 2017
n=12,455,361

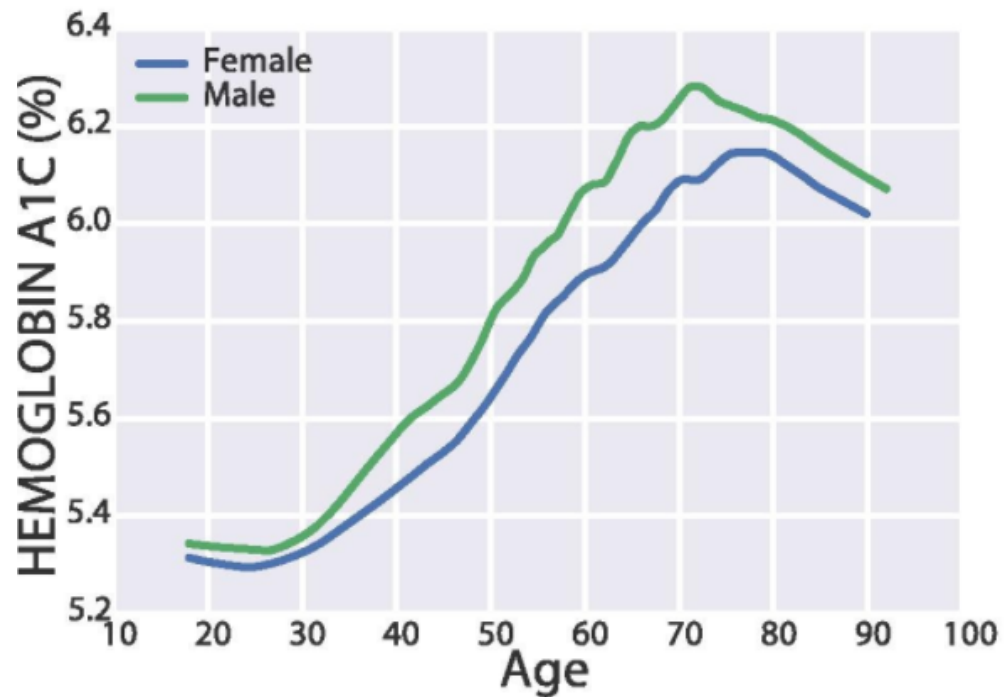
HbA1C (סוכר)

(רמות הסוכר בדם ב-2-3 החודשים האחרונים שקדמו לבדיקה)

בגיל הנעורים:

גברים: 5.35

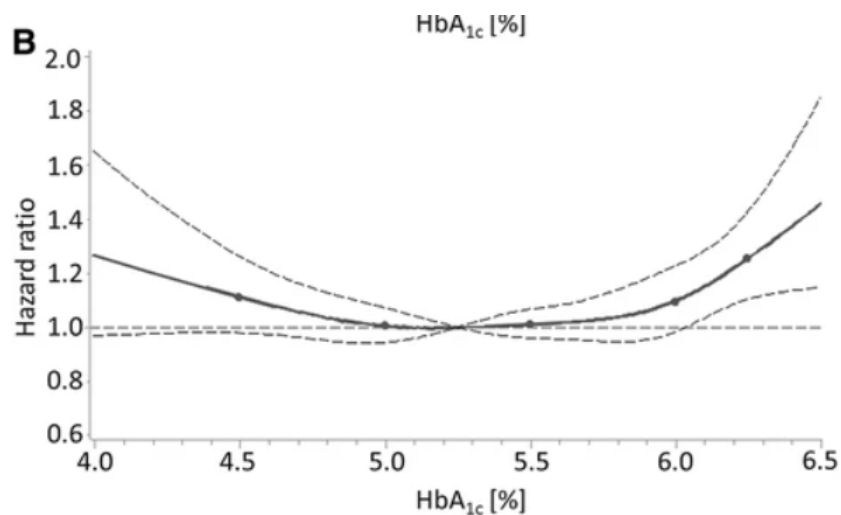
נשים: 5.3

מינימום תמותה: 5.0-5.5.

לפי [מטה אנליזה](#) ראשונה בקרב אנשים ללא סוכרת - מינימום תמותה בין 5.0-5.5.

לפי [מטה אנליזה](#) נוספת על אנשים ללא סוכרת לאחר ניכוי של תפקוד כבד ומחסור בברזל - מינימום תמותה ב-5.0-5.5.

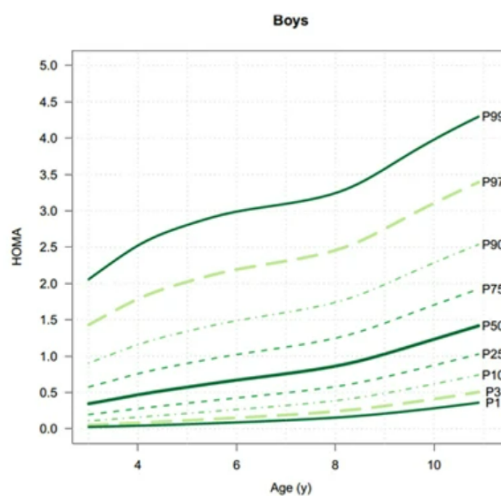
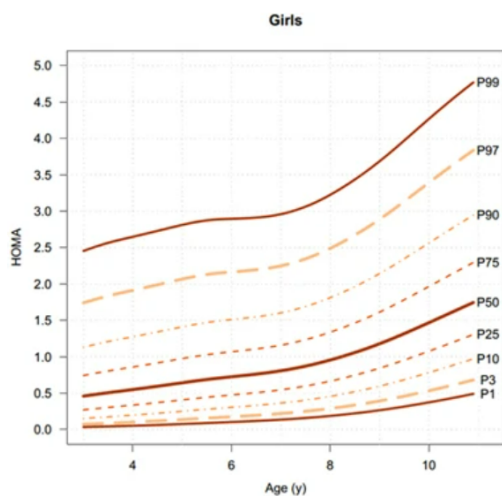

HOMA-IR (תנגודת אינסולין)

הרמה החציונית [בקרב ילדים אירופאיים במשקל תקין](#):

בנים: 1.4

בנות: 1.7

[מינימום תמותה](#):

פחות או שווה ל-1.4.

Creatinine (כליות)

קישור [לוידאן](#) ראשון ו**[לוידאן נוסף](#)**.

אחד המדדים ב-DNAmpHenoAge של Levine.

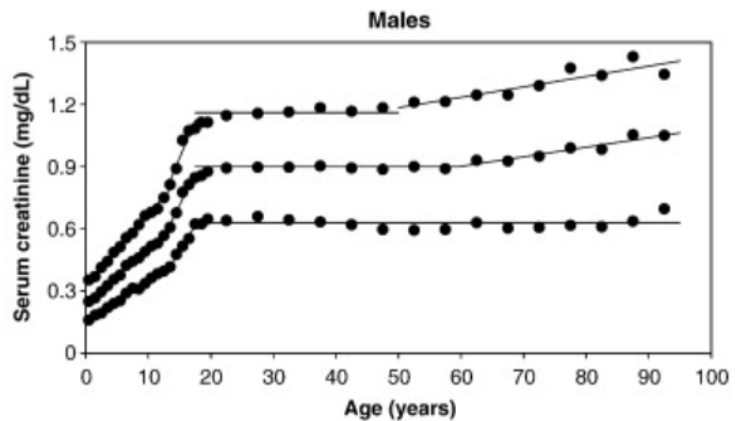
מעבר לתפקוד הכליות, רמות קריאטינין נמצאות בהלימה עם מסת השריר (ככל שמסת השריר גבוהה יותר - הקריאטינין גבוה יותר).

בגיל הנעורים:

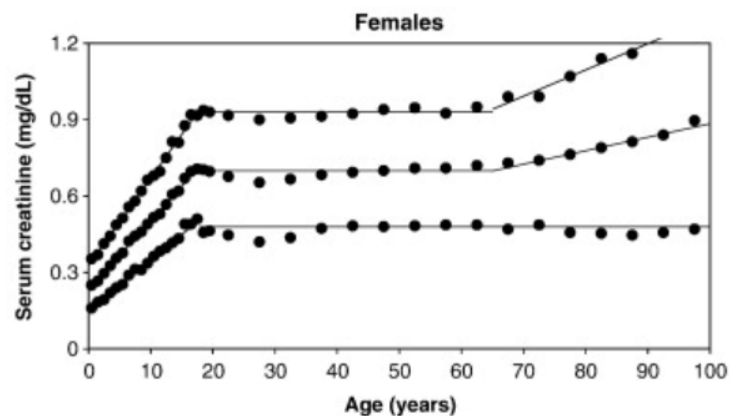
גברים: **0.85 - 0.90** (0.85 - 0.86 בגיל 18 ומתייצב על 0.90 בגיל 22.5)

נשים: **0.71** mg/dL (ושם מתייצב)

גברים (הקו האמצעי הוא הממוצע)

נשים (הקו האמצעי הוא הממוצע):

בקרב נערים בני 15:

בנים: 0.77 mg/dL

בנות: 0.66 mg/dL

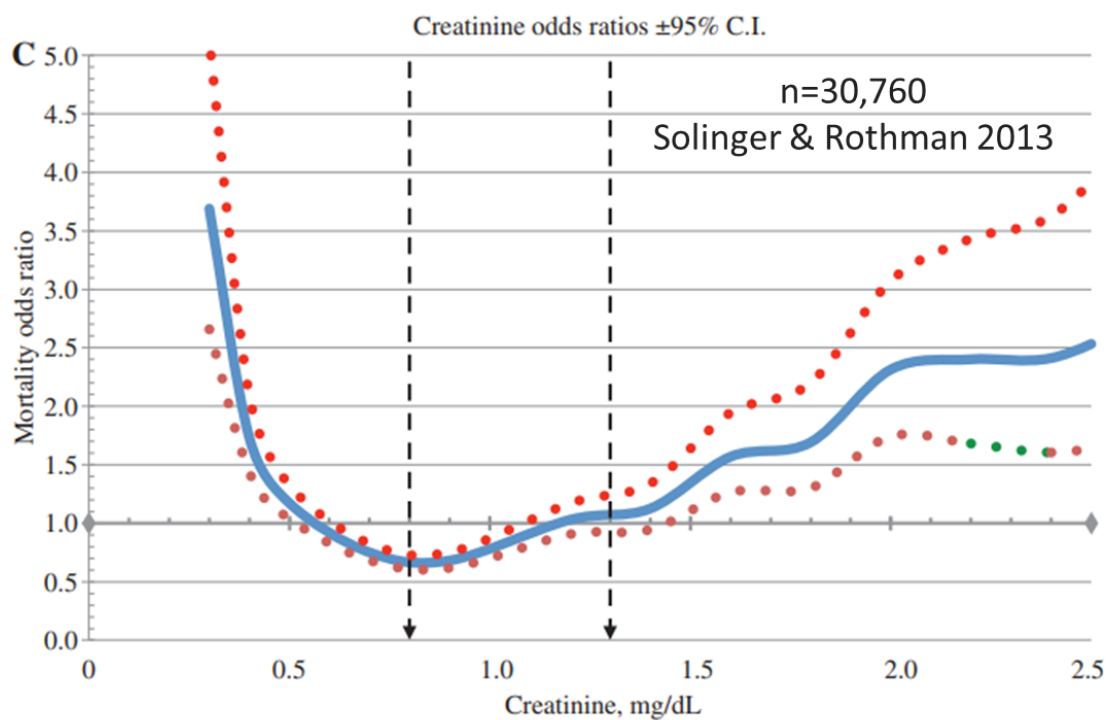
Characteristics of US Adolescents 12 to 19 yr by gender, NHANES III^a

Characteristic	All(<i>n</i> = 719) ^b	Male(<i>n</i> = 337) ^b	Female(<i>n</i> = 382) ^b
Age (yr; mean [SE])	15.2 (0.2)	15.2 (0.2)	15.2 (0.2)
Race/ethnicity (% [SE]) ^c			
non-Hispanic white	69.4 (3.6)	71.5 (4.4)	67.2 (3.9)
non-Hispanic black	15.5 (2.1)	15.2 (2.5)	15.9 (2.4)
Mexican American	8.3 (1.0)	8.2 (1.3)	8.4 (1.3)
Serum creatinine (mg/dl; mean [SE])	0.72 (0.01)	0.77 (0.01)	0.66 (0.01)

מינימום תמותה (אין הפרדה בין גברים לנשים):

0.8 mg/dL

(טווח רחב יותר: 0.6 - 1.1 mg/dL)

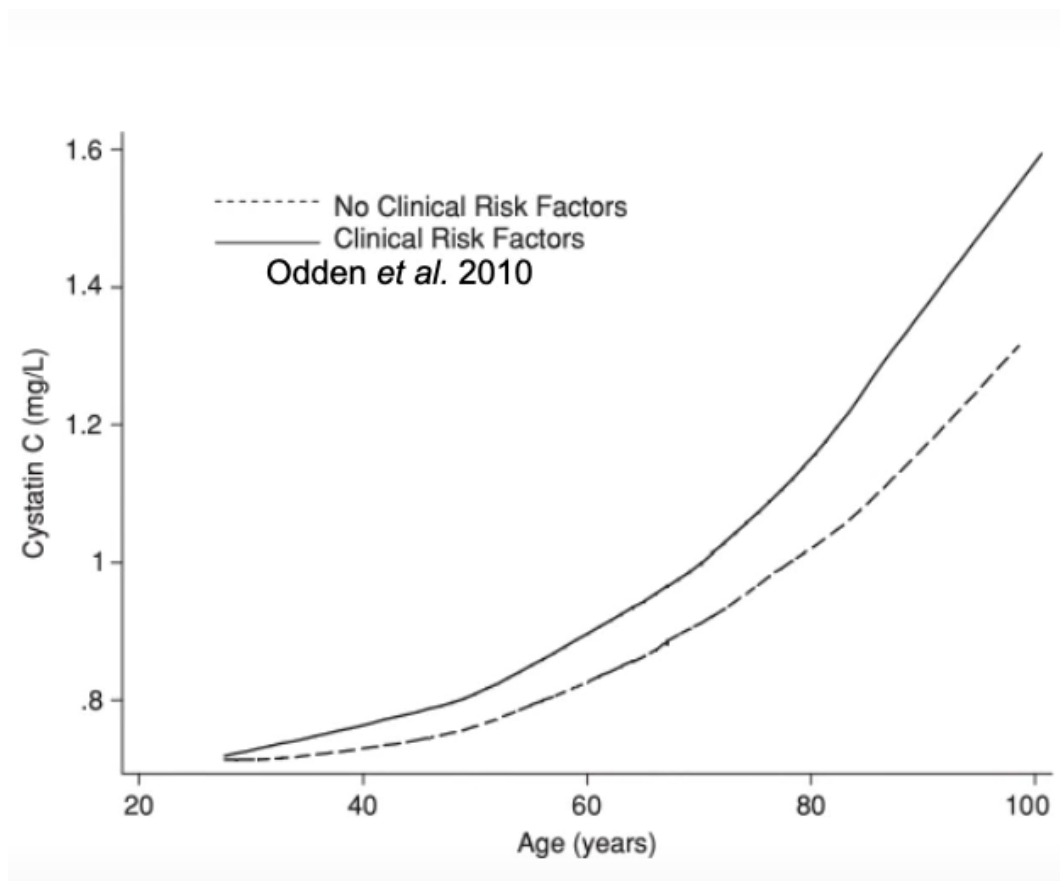
Cystatin C (כליות)

מדד כליות שאינו מושפע מהבדלים במסת שריר כמו Creatinine.

[בגיל 28](#), בקרב אנשים ללא גורמי סיכון:

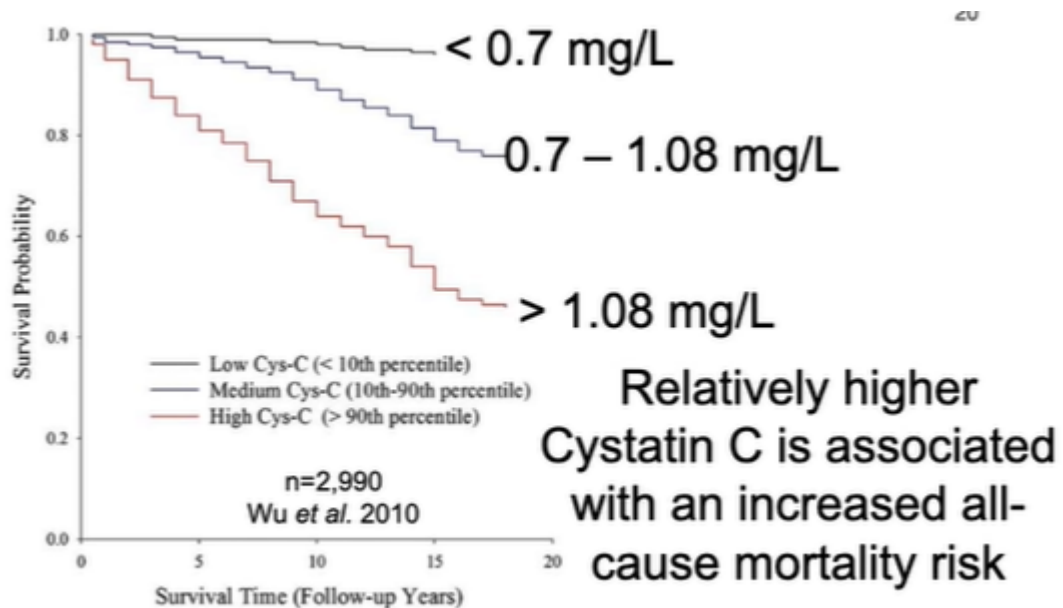
גברים: 0.76 mg/L

נשים: 0.69 mg/L

[מינימום תמותה](#):

פחות מ-0.7 mg/L

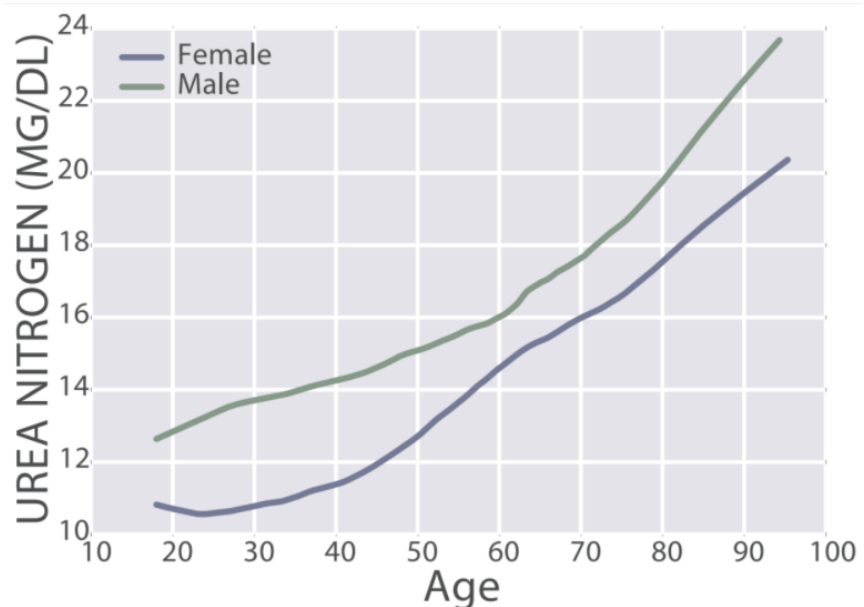
(כליות) BUN - Blood Urea Nitrogen

כדי לחשב את ה-BUN, מחלקים את Urea ב-2.14.
ה-BUN מעיד על תפקוד הכליות אך מושפע גם מצריכת החלבון - אם צריכת החלבון לא השתנתה וה-BUN עלה, הדבר מעיד כי תפקוד הכליות כנראה הידרדר.

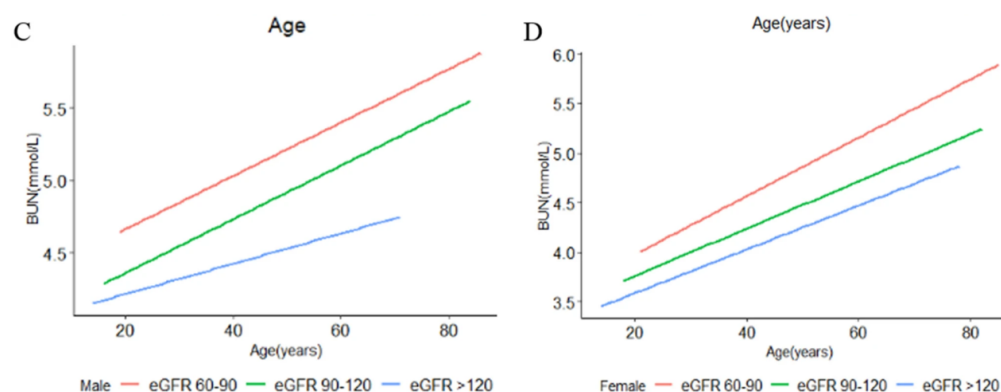
בגיל הנעורים:

גברים: 12.5

נשים: 10.5 - 11.0

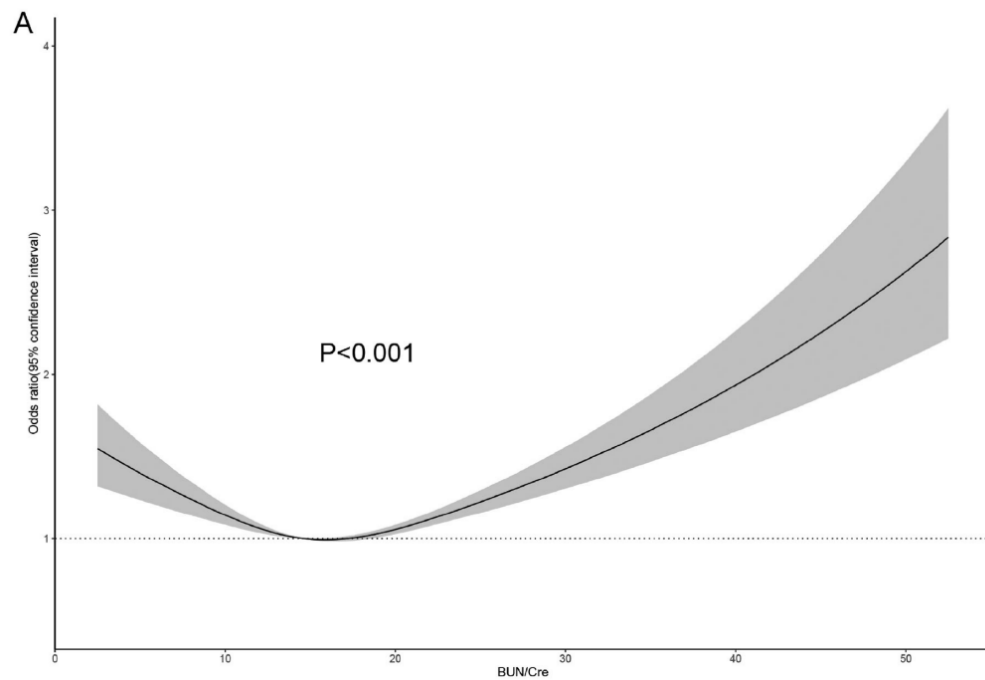
בקרוב אנשים עם תפקוד כליות מעולה ($eGFR > 120$), בגיל הנעורים:
גברים: 4.1 mg/dL (או 11.5 mmol/L)
נשים: 3.4 mg/dL (או 9.5 mmol/L)
 עולה עם הגיל בשני המינים.

בקרוב נערים בריאים בני 11-15:
בנים: 12.5
בנות: 11.5

Gender	Age (years)	Numbers	95% Reference intervals	Max value (mg/dl)	Min value (mg/dl)	Median (mg/dl)	Mean±SD (mg/dl)
Male	1-5	625	0.60-1.10	22	7.5	14.75	13.08±2.10
	6-10	536	0.50-1.00	20	7	13.5	
	11-15	509	0.50-1.10	19	6	12.5	
	1-15	1670	0.60-1.20	20.5	6.8	13.6	
Female	1-5	561	0.50-1.10	20	7	13.5	12.11±2.31
	6-10	486	0.50-1.00	19	6	12.5	
	11-15	551	0.50-1.10	18	5	11.5	
	1-15	1598	0.60-1.10	19	6	12.5	
Total		3268	0.60-1.20	20.5	6.8	13.65	12.60±2.20

היחס בין BUN ל-Creatinine - מינימום תמותה:
 ~15-16

היחס בין BUN ל-Creatinine בגיל הנעורים (גיל 18):

גברים: 14.7

נשים: 15.1

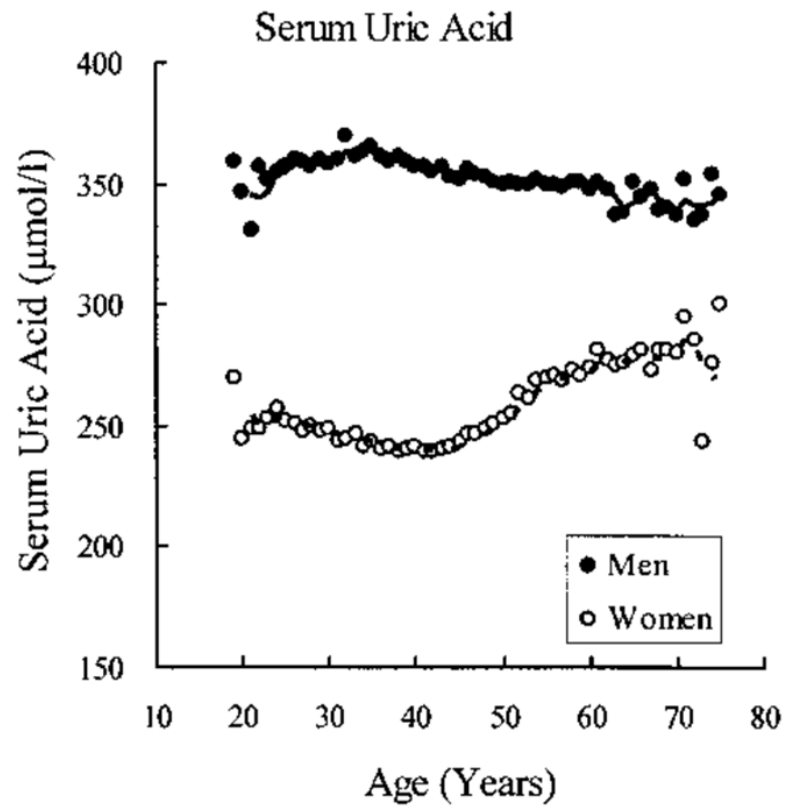
Uric Acid (כליות)

בגיל הנעורים:

גברים: 345 umol/l

נשים: 250 umol/l

Kuzuya et al. 2002
n=80,506

[בקרוב נערים אמריקאיים לבנים בני 13-18:](#)

בנים: 5.8 (345 μmol/l)

בנות: 4.5 (268 μmol/l)

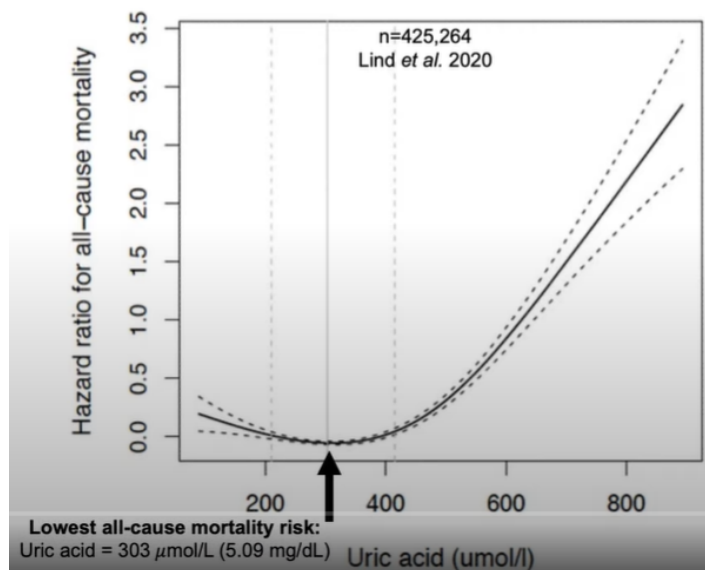
	Uric acid (mg/l)* weighted percentiles							n
	1st	5th	25th	50th	75th	95th	99th	
Overall	2.80	3.40	4.20	5.00	5.00	7.40	8.70	1,912
13–14 y	2.80	3.40	4.20	4.80	5.60	6.90	8.30	607
15–16 y	2.80	3.40	4.10	5.00	5.80	7.60	8.50	666
17–18 y	2.80	3.50	4.40	5.30	6.00	7.90	9.50	639
Male	3.30	4.10	5.10	5.70	6.40	8.00	9.50	939
Female	2.50	3.20	3.90	4.40	5.00	5.90	6.60	973
Non-Hispanic white	2.80	3.50	4.30	5.10	5.90	7.60	8.70	579
Male	3.40	4.20	5.10	5.80	6.40	8.10	9.70	287
Female	2.50	3.20	4.00	4.50	5.20	6.10	6.60	292
Non-Hispanic black	2.50	3.30	4.00	4.80	5.60	6.80	8.40	567
Male	3.10	4.00	4.80	5.40	6.10	7.30	8.50	280
Female	2.20	2.90	3.70	4.20	4.80	5.80	6.90	287
Mexican American	2.90	3.20	4.00	4.90	5.80	7.30	7.90	541
Male	3.30	4.20	5.00	5.60	6.60	7.70	8.50	262
Female	2.70	3.00	3.70	4.10	4.90	5.90	6.20	279

NHANES, National Health and Nutrition Examination Survey.

*Uric acid conversion from conventional units to SI units: 1 mg/dl = 59.48 μ mol/l.

מינימום תמותה:

303 μ mol/l (טווח רחב יותר: 250-350). אין מידע לגבי הבדלים בין גברים לנשים.

לפי [מחקר #2](#), מינימום תמותה ב-238-291 μ mol/l (או 4.0–4.9 mg/dL) הן לגברים והן לנשים.
לפי [מחקר #3](#), מינימום תמותה ב-300-410 μ mol/l (או 5.0–6.9 mg/dL) הן לגברים והן לנשים.

Albumin (כבד)

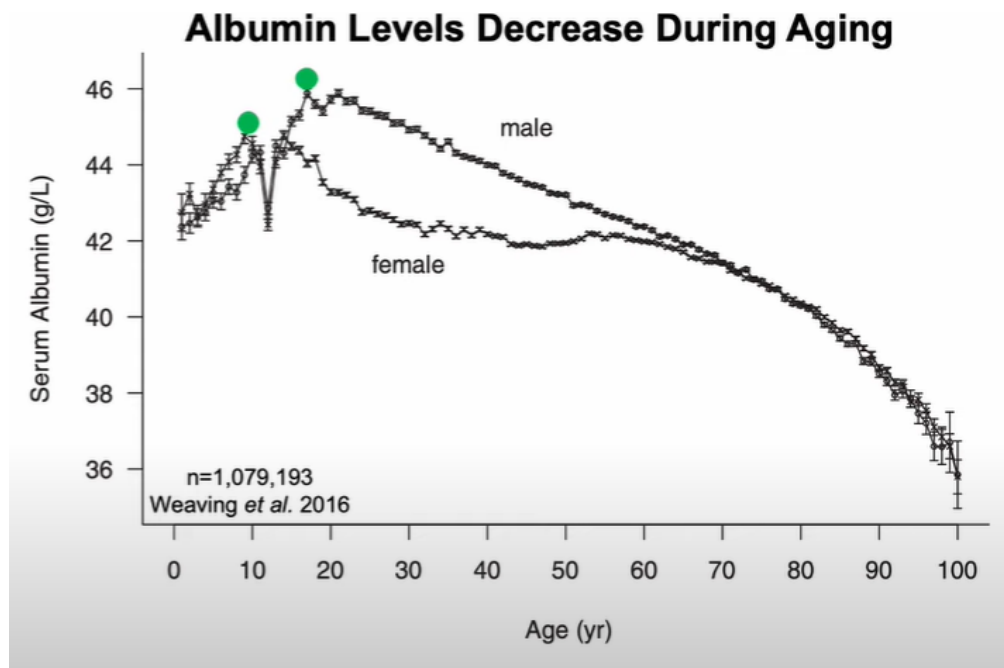
אחד המדדים ב-DNAmpHenoAge של Levine.

קישור ל**וידאו**.

בגיל הנעורים:

גברים: 4.6 g/dL

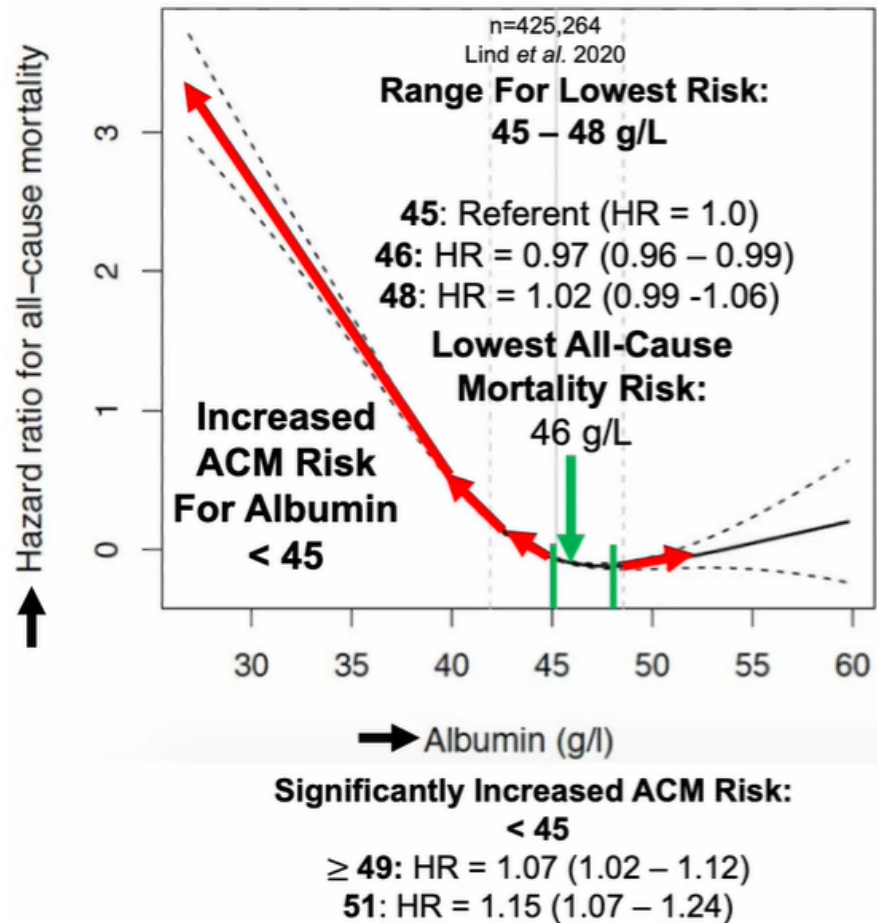
נשים: 4.5 g/dL

מינימום תמותה:

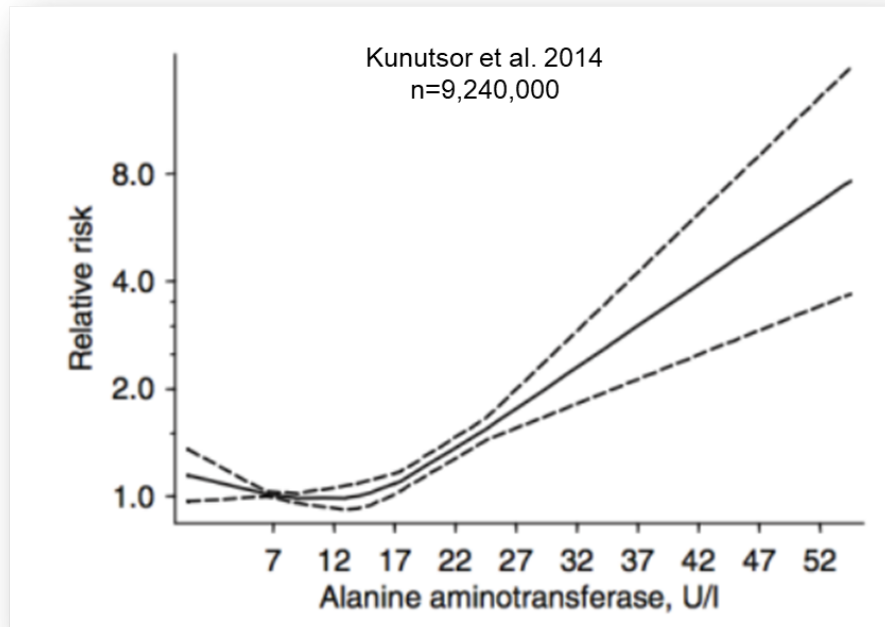
4.5 - 4.8 g/dL.

Optimal Albumin = 45 – 48 g/L (4.5 – 4.8 g/dL)

ALT (כבד)

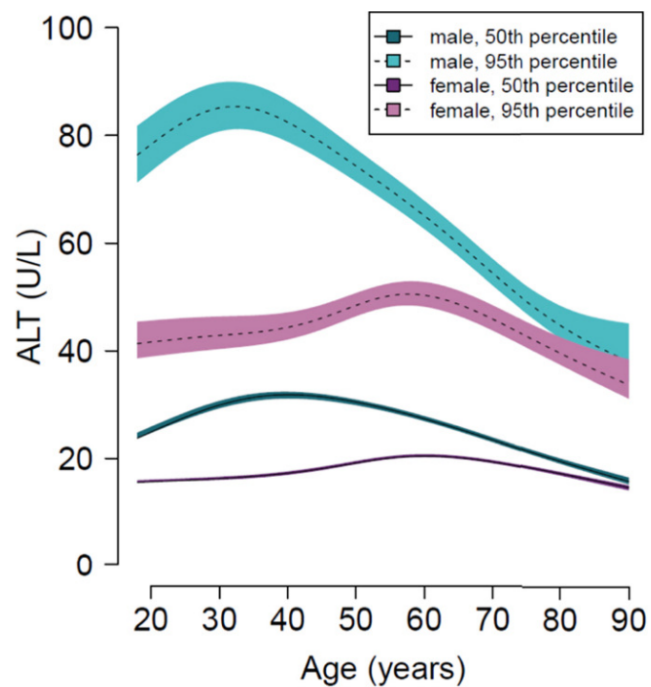
לפי [מטה אנליזה](#) על למעלה מ-9 מיליון איש ממגוון מדינות לא-אסייתיות (הגרף עבור מדינות אסייתיות נראה אחרת):
מינימום תמותה: 10-13 U/L. אין חלוקה בין גברים לנשים.

בגיל הנעורים:

גברים: ~24

נשים: ~15.5

בקרוב נערים בני 14:

בנים: ~14

בנות: ~11

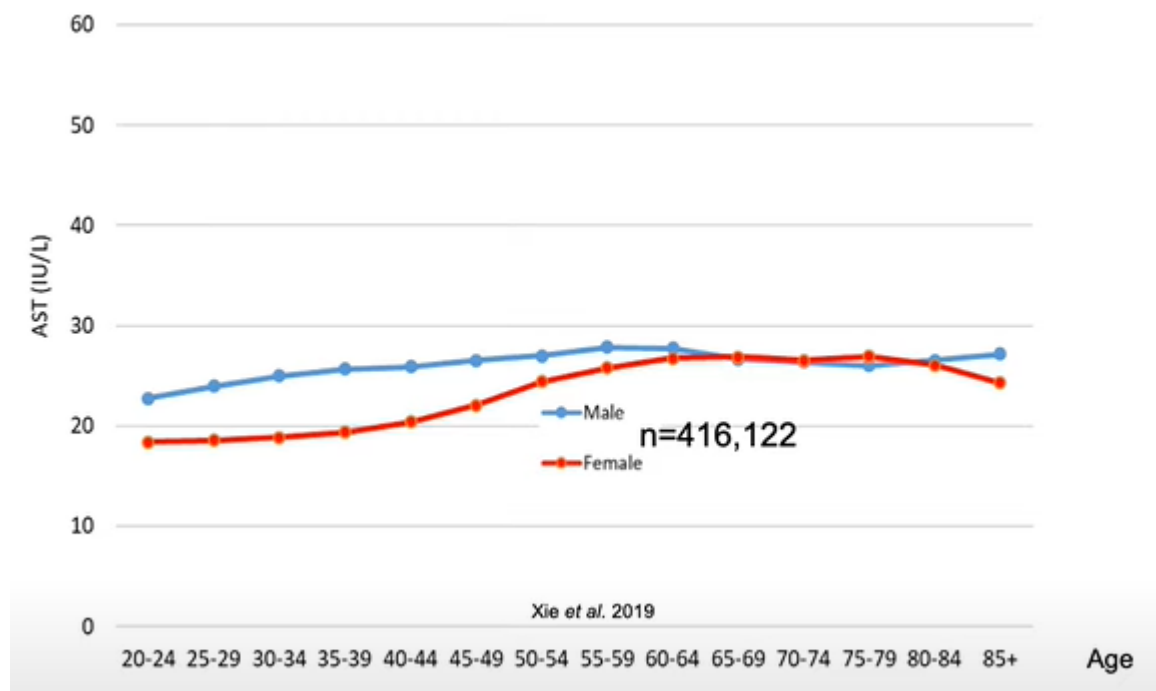
	Total	Male	Female
AST(U/L)	18.60 ± 0.15	20.02 ± 0.22	17.18 ± 0.17
ALT(U/L)	12.56 ± 0.18	14.18 ± 0.30	10.94 ± 0.19

לפי מחקר ענק מדרום קוריאה (כאמור, מדינה אסייתית שהרלוונטיות שלה ללא-אסייתיים מוטלת בספק) על למעלה מ-16M איש:
מינימום תמותה: 18 U/L.

		Death	<u>Median Value</u>
		HR (95% CI)	
ALT	Q1	1.00 (ref.)	15
	Q2	0.89 (0.89, 0.90)	18
	Q3	0.91 (0.91, 0.92)	22
	Q4	1.17 (1.17, 1.18)	29

AST (כבד)

בגיל הנעורים:
גברים - ~22.
נשים - ~19.

[בקרב נערים בני 14:](#)

בנים: ~20

בנות: ~17

	Total	Male	Female
AST(U/L)	18.60 ± 0.15	20.02 ± 0.22	17.18 ± 0.17
ALT(U/L)	12.56 ± 0.18	14.18 ± 0.30	10.94 ± 0.19

מינימום תמותה: 21 U/L. אין חלוקה בין גברים לנשים.

n=16,624,006

Choi et al. 2018		Death	<u>Median Value</u>
		HR (95% CI)	
AST	Q1	1.00 (ref.)	20
	Q2	0.91 (0.90, 0.92)	21
	Q3	0.95 (0.94, 0.95)	23
	Q4	1.30 (1.30, 1.31)	27

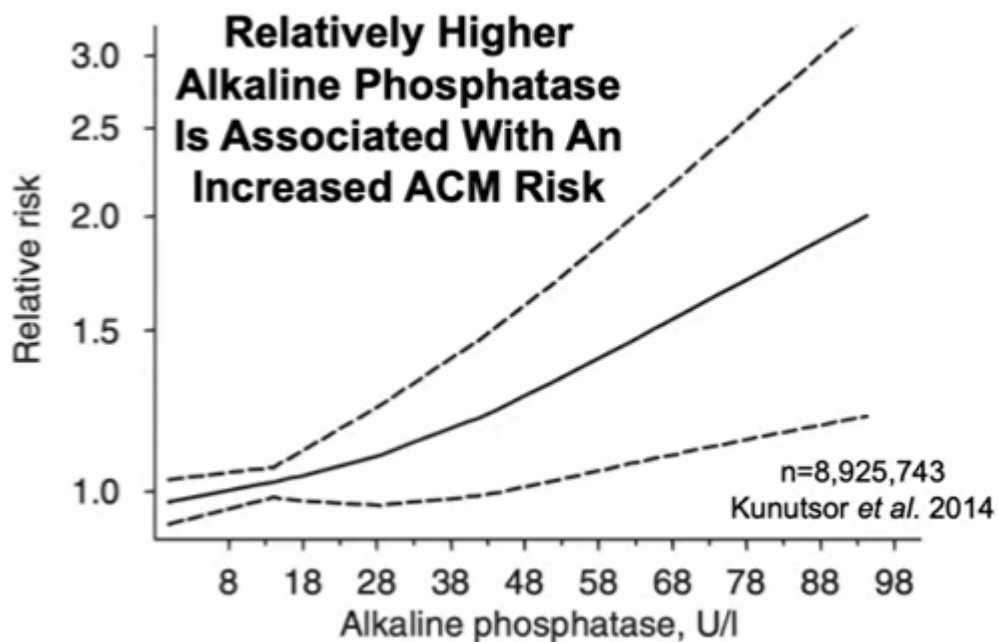
(ALP) Alkaline Phosphatase (כבד)

(כבד ועצם)

אחד המדדים ב-DNAmpHenoAge של Levine.

[מינימום תמותה:](#)

48 או פחות:

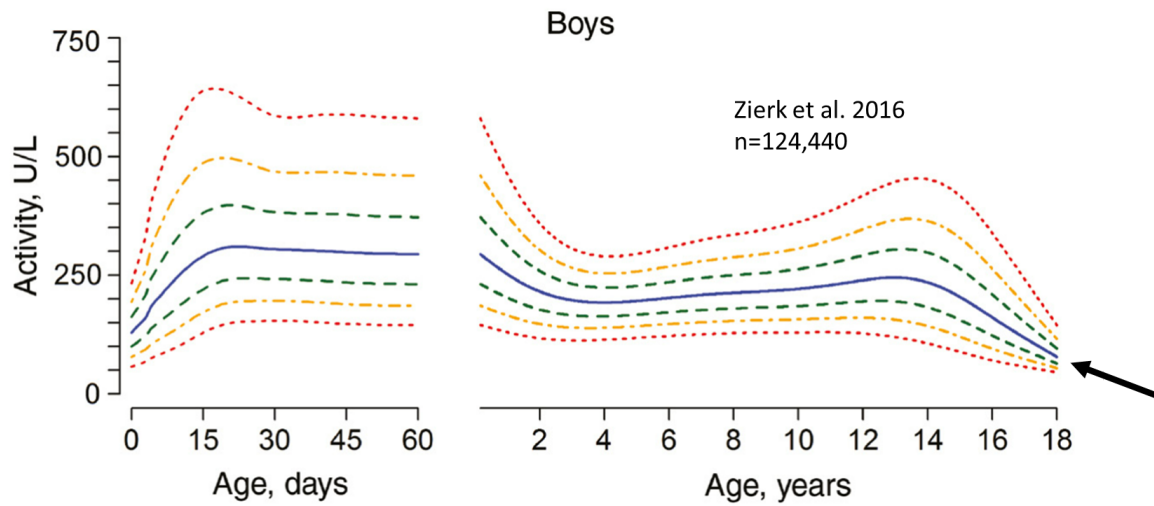

ערך חציוני בגיל 18:

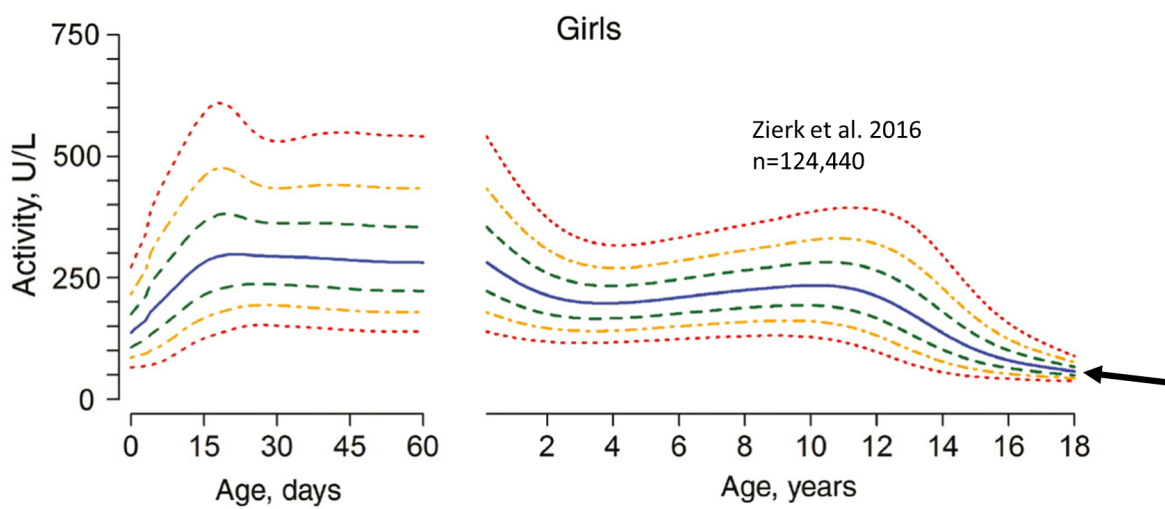
גברים: 78

נשים: 57

בנים - הקו הכחול הוא הערך החציוני:

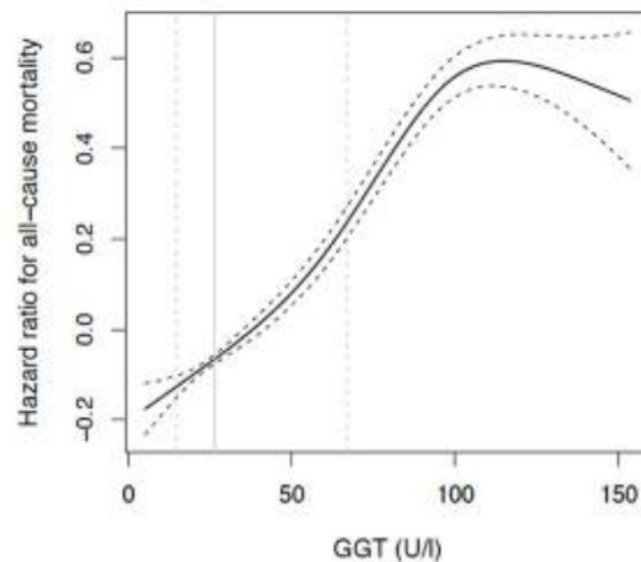

בנות - הקו הכחול הוא הערך החציוני:

GGT (כבד)

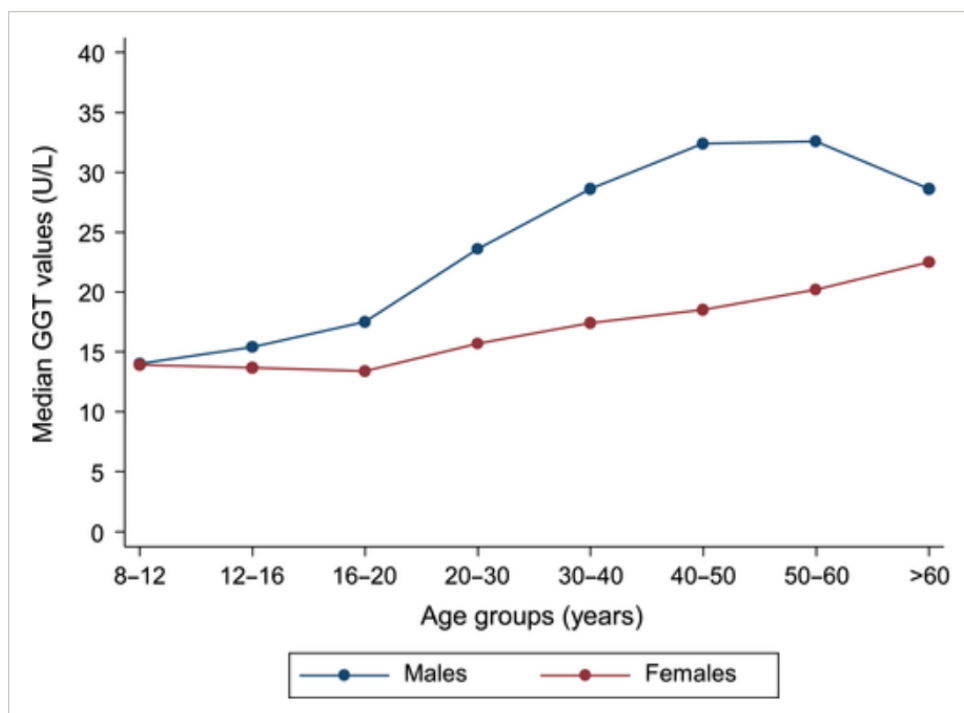
מינימום תמותה: כמה שיותר נמוך - יותר טוב.

בגיל הנעורים:

גברים: 15-17

נשים: 13-14.5

LDL Cholesterol (לב)

קישור לוידאו.

מטה אנליזה על 34 מחקרים קליניים על הורדת LDL:
מינימום תמותה: פחות מ-100 mg/dL.
לא נצפתה הפחתה בתמותה כשרמת ה-LDL ההתחלתית הייתה 92-97 mg/dL:

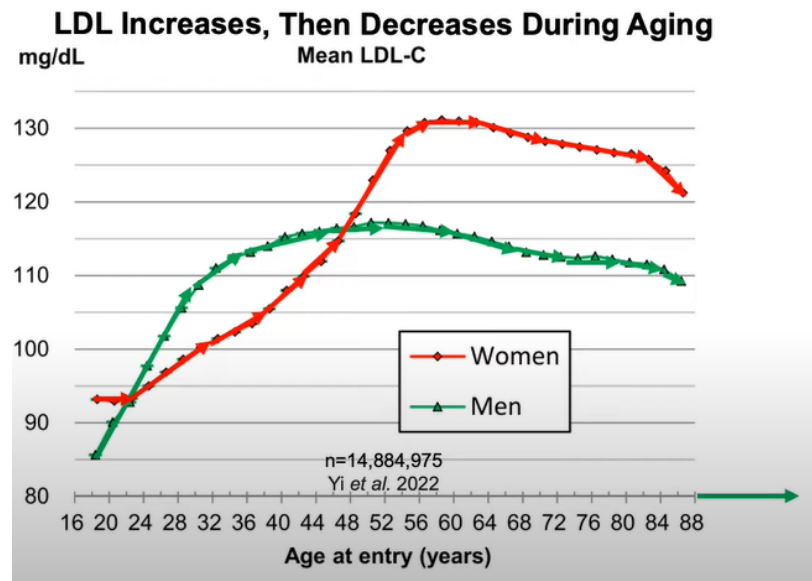
Figure 3. Meta-analysis of All-cause Mortality Stratified by Baseline LDL-C Level

Study and Subgroup	No. of Patients With Event/Total No. (%)		Rate Ratio (95% CI)
	More Intensive LDL-C Lowering	Less Intensive LDL-C Lowering	
Baseline LDL-C <100 mg/dL			
FOURIER, ³ 2017	444/13 784 (3.22)	426/13 780 (3.09)	1.04 (0.91-1.19)
IMPROVE-IT, ² 2015	1215/9067 (13.40)	1231/9077 (13.56)	0.99 (0.91-1.07)
SPIRE-1, ⁴³ 2017	66/8408 (0.78)	58/8409 (0.69)	1.14 (0.80-1.62)
SEARCH, ³⁹ 2010	964/6031 (15.98)	970/6033 (16.08)	0.99 (0.91-1.09)
TNT, ¹⁰ 2005	284/4995 (5.69)	282/5006 (5.63)	1.01 (0.86-1.19)
Subtotal	2973/42 285 (7.03)	2967/42 305 (7.01)	1.00 (0.95-1.06)
Heterogeneity: $\tau^2 = 0.00$; $\chi^2_4 = 0.99$ ($P = .91$); $I^2 = 0\%$ Overall effect: $z = 0.11$ ($P = .92$)			
Baseline LDL-C 100-129 mg/dL			
PROVE IT-TIMI 22, ¹² 2004	46/2099 (2.19)	66/2063 (3.20)	0.69 (0.47-1.00)
SHARP, ⁴² 2011	1142/4650 (24.56)	1115/4620 (24.13)	1.02 (0.94-1.11)
JUPITER, ⁹ 2008	198/8901 (2.22)	247/8901 (2.77)	0.80 (0.66-0.97)
A to Z, ³³ 2004	104/2265 (4.59)	130/2232 (5.82)	0.79 (0.61-1.02)
ASPEN, ³⁶ 2006	70/1211 (5.78)	68/1199 (5.67)	1.02 (0.73-1.42)
CARDS, ³⁵ 2004	61/1429 (4.27)	82/1412 (5.81)	0.74 (0.53-1.02)
OSLER 1 & 2, ⁵ 2015	4/2976 (0.13)	6/1489 (0.40)	0.33 (0.09-1.18)
IDEAL, ¹¹ 2005	366/4439 (8.25)	374/4449 (8.41)	0.98 (0.85-1.13)
ODYSSEY LONG TERM, ⁴ 2015	8/1553 (0.52)	10/788 (1.27)	0.41 (0.16-1.03)
HOPE-3, ⁴⁰ 2016	334/6361 (5.25)	357/6344 (5.63)	0.93 (0.80-1.08)
Subtotal	2333/35 884 (6.50)	2455/33 497 (7.33)	0.88 (0.79-0.98)
Heterogeneity: $\tau^2 = 0.01$; $\chi^2_9 = 19.23$ ($P = .02$); $I^2 = 53\%$ Overall effect: $z = 2.35$ ($P = .02$)			
Baseline LDL-C 130-159 mg/dL			
LIPS, ²⁹ 2002	36/844 (4.27)	49/833 (5.88)	0.73 (0.47-1.11)
ASCOT-LLA, ³² 2003	185/5168 (3.58)	212/5137 (4.13)	0.87 (0.71-1.06)
HPS, ²⁸ 2002	1328/10 269 (12.93)	1507/10 267 (14.68)	0.88 (0.82-0.95)
SPARCL, ³⁸ 2006	216/2365 (9.13)	211/2366 (8.92)	1.02 (0.85-1.24)
SPIRE-2, ⁴³ 2017	54/5312 (1.02)	59/5309 (1.11)	0.91 (0.63-1.32)
CARE, ²² 1996	180/2081 (8.65)	196/2078 (9.43)	0.92 (0.75-1.12)
SEAS, ⁴¹ 2008	105/944 (11.12)	100/929 (10.76)	1.03 (0.79-1.36)
ALLHAT-LLT, ²⁶ 2002	631/5170 (12.21)	641/5185 (12.36)	0.99 (0.88-1.10)
ALLIANCE, ³⁴ 2004	121/1217 (9.94)	127/1225 (10.37)	0.96 (0.75-1.23)
PROSPER, ³⁰ 2002	298/2891 (10.31)	306/2913 (10.50)	0.98 (0.84-1.15)
AFCAPS-TexCAPS, ²⁴ 1998	80/3304 (2.42)	77/3301 (2.33)	1.04 (0.76-1.42)
LIPID, ⁸ 1998	498/4512 (11.04)	633/4502 (14.06)	0.78 (0.70-0.88)
GISSI-P, ²⁵ 2000	72/2138 (3.37)	88/2133 (4.13)	0.82 (0.60-1.11)
The Post CABG Trial, ²³ 1997	32/676 (4.73)	35/675 (5.19)	0.91 (0.57-1.47)
MEGA, ³⁷ 2006	55/3866 (1.42)	79/3966 (1.99)	0.71 (0.51-1.01)
ALERT, ³¹ 2003	143/1050 (13.62)	138/1052 (13.12)	1.04 (0.82-1.31)
Subtotal	4034/51 807 (7.79)	4458/51 871 (8.59)	0.91 (0.86-0.96)

בגיל 18:

גברים: 85

נשים: 93

בקרב [נערים וילדים](#) רמת ה-LDL החציונית אינה יורדת מתחת ל-80 (בנים) או ל-87 (בנות):

Boys						Girls					
Age	Percentile					Age	Percentile				
	5	10	50	90	95		5	10	50	90	95
Low-density lipoprotein cholesterol											
8	59	66	89	115	125	8	63	69	92	121	131
9	59	66	89	117	127	9	64	70	94	124	134
10	58	65	89	118	130	10	63	70	94	125	136
11	58	65	90	120	131	11	61	68	93	124	135
12	57	64	89	120	131	12	59	66	90	121	132
13	55	61	86	117	128	13	57	63	88	119	130
14	52	58	82	113	125	14	55	62	87	118	128
15	51	57	80	111	122	15	55	62	88	121	132
16	50	56	80	111	123	16	56	63	91	126	137
17	51	58	82	114	126	17	58	65	95	131	144
18	53	60	85	119	132	18	59	67	99	138	152

Triglycerides (לב)

(שומן מזיק)

בגיל הנעורים:

גברים: 71

נשים: 77

גברים:

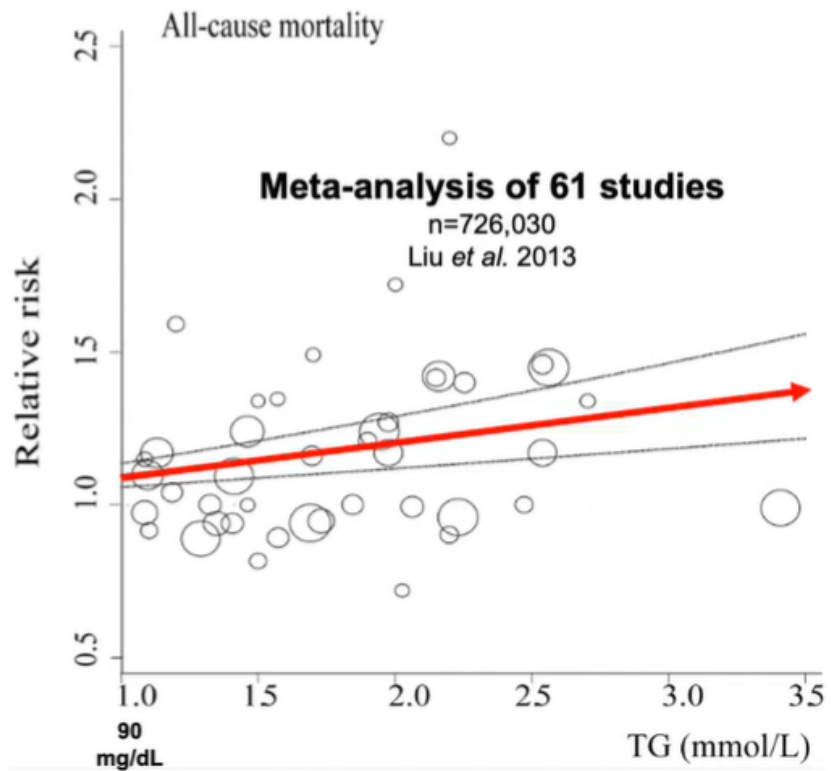
Balder et al. 2017
n=133,450

Percentile	1 st	2.5 th	5 th	10 th	25 th	50 th	75 th	90 th
Triglycerides (mg/dL)								
18–19 y	27	32	35	41	52	71	94	124
20–24 y	31	35	40	47	58	78	105	144
25–29 y	32	37	42	50	63	85	123	172
30–34 y	35	39	43	52	67	94	136	193
35–39 y	35	42	47	54	72	100	148	216

נשים:

Percentile	1 st	2.5 th	5 th	10 th	25 th	50 th	75 th	90 th
Triglycerides (mg/dL)								
18–19y	32	36	41	47	58	77	101	129
20–24 y	30	35	40	46	58	76	100	129
25–29 y	30	34	38	43	55	72	97	127
30–34 y	29	33	37	42	51	68	93	125
35–39 y	30	34	37	42	51	68	94	127

מינימום תמותה: פחות מ-90 mg/dL.

HDL Cholesterol (לב)

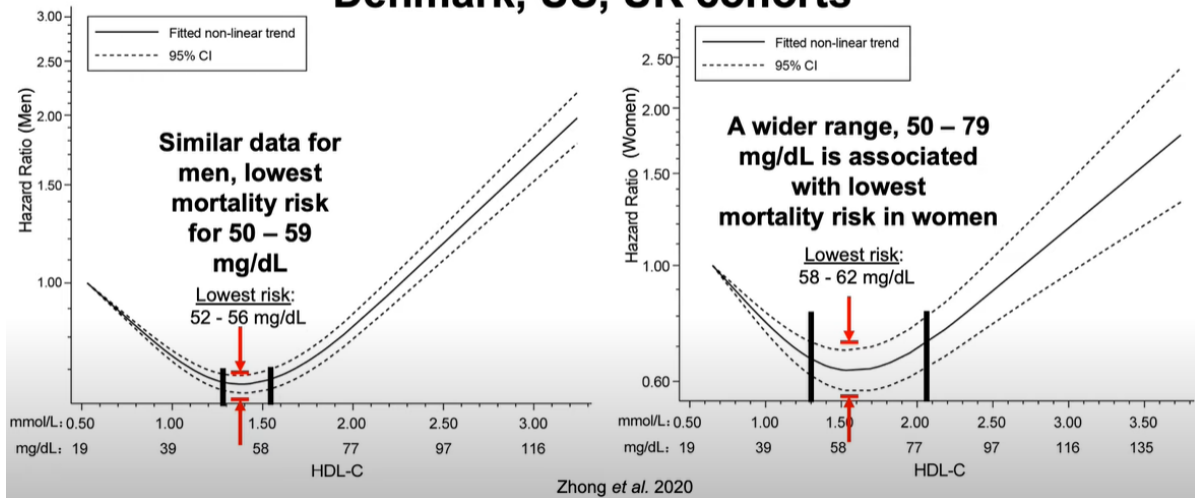
קישור לידאן.

מינימום תמותה:

גברים: 52-56 mg/dL (טווח רחב יותר: 50-59)

נשים: 58-62 mg/dL (טווח רחב יותר: 50-79).

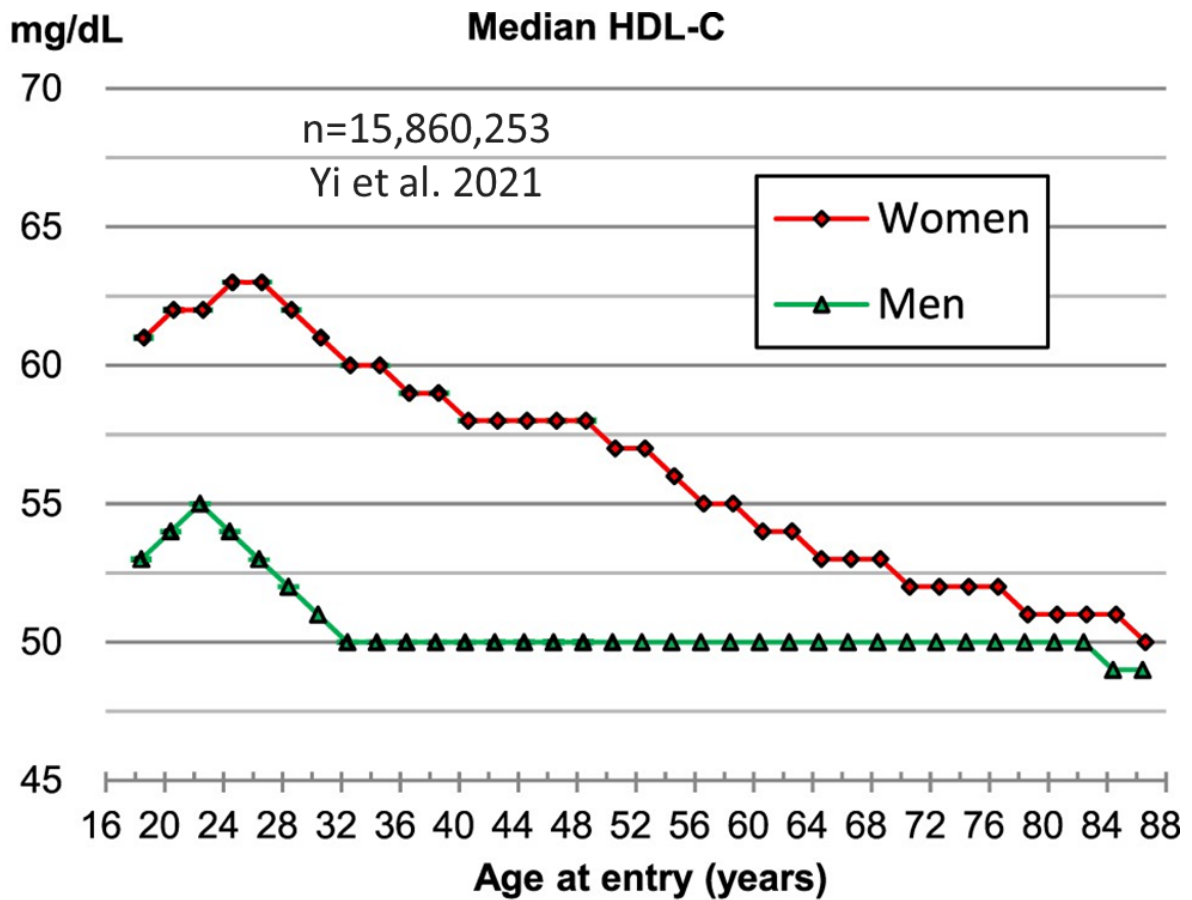
Meta-Analysis Of 24 Studies (n= 3,367,943), Including Denmark, US, UK cohorts

[בגיל הנעורים:](#)

גברים: 53-55 mg/dL (מגיע ל-55 בשיא)

נשים: 61-63 mg/dL (מגיע ל-63 בשיא)

LP(a) (לב)

בגיל הנעורים (בקרב לבנים): 9

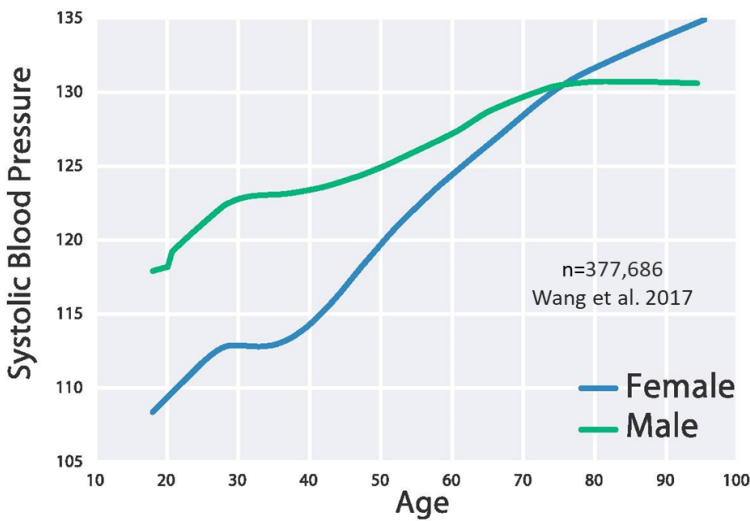
Ethnic group	Age (yrs)	Lipoprotein(a) (mg/dL)					Percent > 30 (mg/dL)	N
		5	10	Percentile 50	90	95		
Nonhispanic white	4-5	0	0	7	38	62	15.0	214
	6-11	0	0	12	48	65	18.8	304
	12-15	0	0	10	48	56	20.2	187
	16-19	0	0	9	53	62	25.8	149
Nonhispanic black	4-5	2	6	31	75	94	52.5*	303
	6-11	1	5	32	76	100	53.3*	574
	12-15	0	5	33	77	95	56.4*	358
	16-19	1	6	31	69	76	54.6*	307
Mexican American	4-5	0	0	5	30	48	8.2	309
	6-11	0	0	9	45	62	21.0	376
	12-15	0	0	9	48	58	20.1	272
	16-19	0	0	8	36	52	11.4	232

* Indicates unadjusted statistically significant difference in levels of Lp(a) > 30 mg/dl between black and white children, and between black and Mexican American children in the same age group. Significance level was set at < 0.05.

Systolic Blood Pressure

(המספר הראשון בבדיקת לחץ דם)

בגיל הנעורים:
גברים: 118
נשים: 108

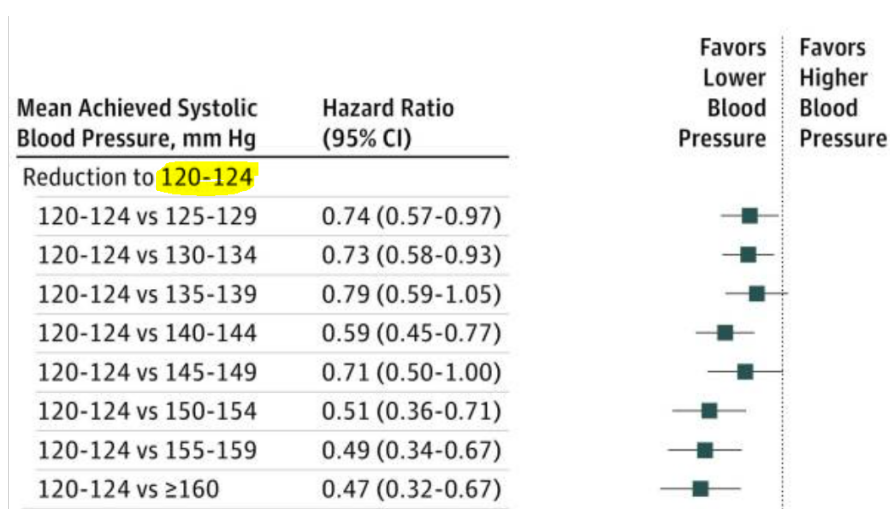

[ההמלצה של ארגון הלב האמריקאי](#) היא ללחץ דם סיסטולי שנמוך מ- 120 ולחץ דיאסטולי שנמוך מ-80:

BLOOD PRESSURE CATEGORY	SYSTOLIC mm Hg (upper number)	and/or	DIASTOLIC mm Hg (lower number)
NORMAL	LESS THAN 120	and	LESS THAN 80
ELEVATED	120 – 129	and	LESS THAN 80
HIGH BLOOD PRESSURE (HYPERTENSION) STAGE 1	130 – 139	or	80 – 89
HIGH BLOOD PRESSURE (HYPERTENSION) STAGE 2	140 OR HIGHER	or	90 OR HIGHER
HYPERTENSIVE CRISIS (consult your doctor immediately)	HIGHER THAN 180	and/or	HIGHER THAN 120

מינימום תמותה לפי סקירה שיטתית של 42 מחקרים קליניים:
mm Hg 120-124 (אין חלוקה בין גברים לנשים)

לחץ דם סיסטולי שגבוה מ-120-124 mm Hg מקושר לתמותה גבוהה יותר:

ישנו טרנד למובהקות סטטיסטית שהפחתה של הלחץ הדם הסיסטולי מרמה התחלתית של 120-124 mm Hg אל מתחת ל-120 [מעלה](#) את סיכויי התמותה:

eTable 7. Hazard Ratios and 95% CIs for All-Cause Mortality and Cardiovascular Disease Mortality Associated With More Intensive Blood Pressure*

		All-cause Mortality (41 trials)									
		Systolic blood pressure in less intensive groups, mmHg									
		<120	120-124	125-129	130-134	135-139	140-144	145-149	150-154	155-159	≥160
Hg	≥160		1.27 [0.98 - 1.67]	0.93 [0.76 - 1.18]	0.93 [0.75 - 1.16]	1.00 [0.78 - 1.32]	0.75 [0.58 - 0.95]	0.90 [0.65 - 1.25]	0.65 [0.47 - 0.89]	0.63 [0.44 - 0.85]	0.60 [0.42 - 0.84]
											<120

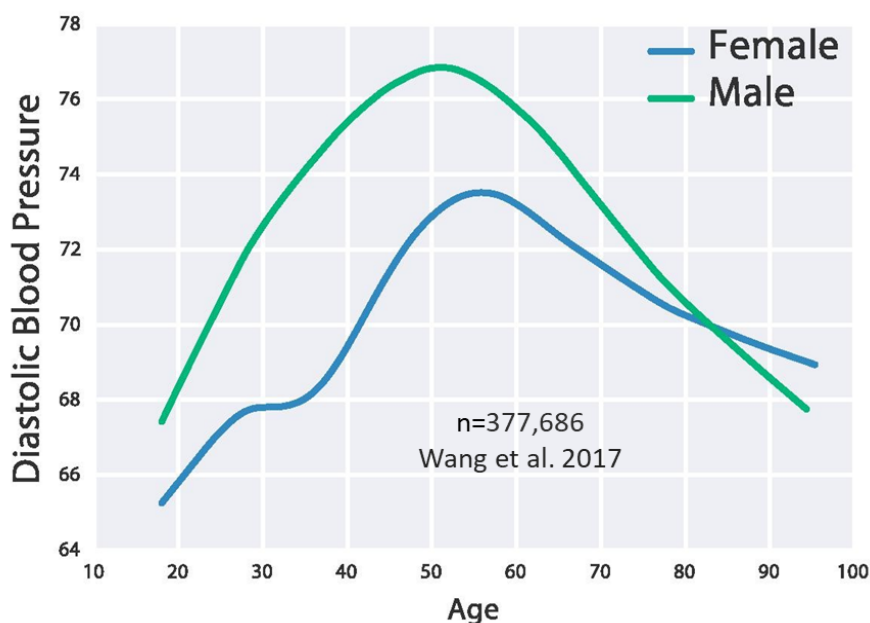
Diastolic Blood Pressure

(המספר השני בבדיקת לחץ דם)

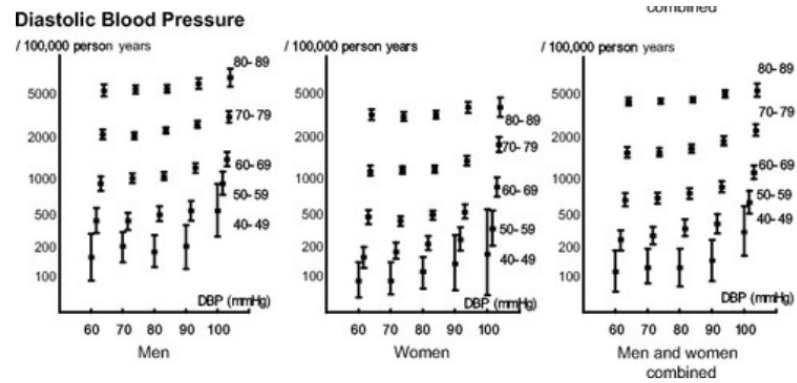
בגיל הנעורים:

גברים: 67

נשים: 65

מינימום תמותה לפי [מטה אנליזה](#): mm Hg 60-70 (משתנה בהתאם לגיל ולמין).

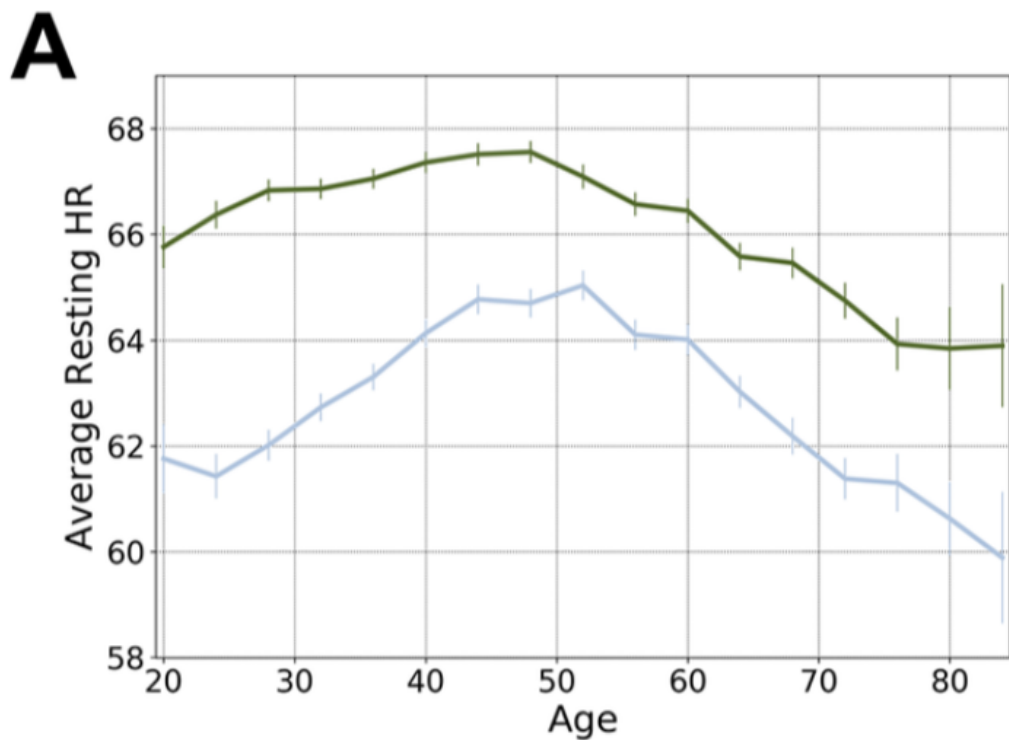
Resting Heart Rate

(אפשר למדוד חינום באמצעות אפליקציית Google Fit ישר כשקמים בבוקר, בשכיבה על הגב).
קישור ללידאו.

בגיל הנעורים (בשכיבה במיטה ישר על הבוקר, לפני קימה מהמיטה):

גברים: ~62

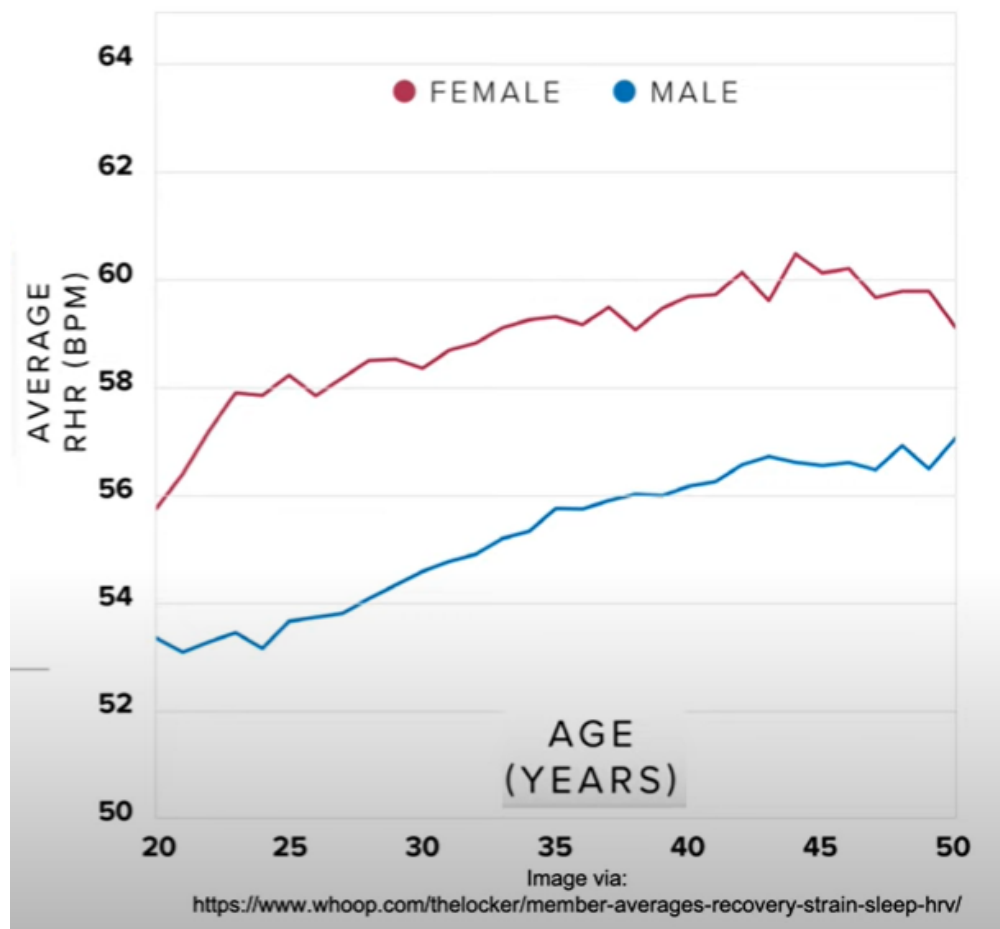
נשים: ~66

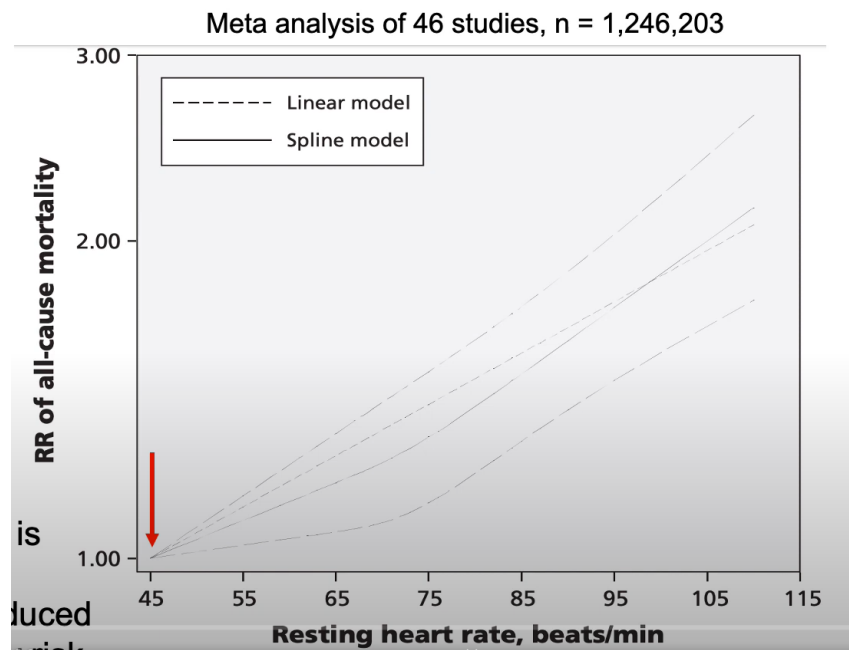
בגיל הנעורים, בקרב **מתעמלים** (משתמשי Whoop):

גברים: ~53

נשים: ~56

[מינימום תמותה](#): 45 (אין הפרדה בין גברים לנשים).

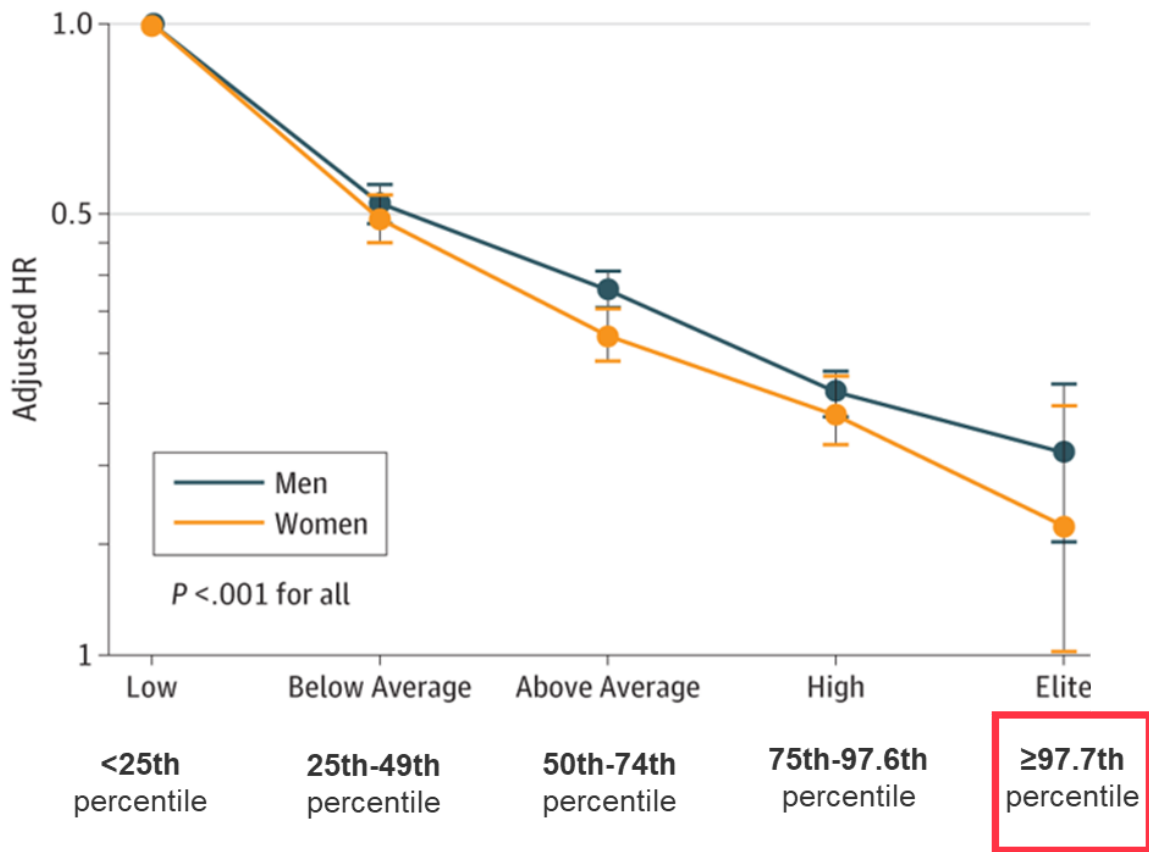

VO2 Max

(שיעור ספיגת החמצן המרבית במהלך אימון גופני)

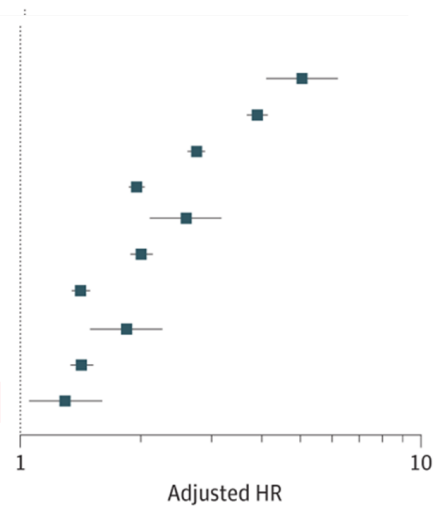
[בבדיקה ישירה של הכושר הגופני על ידי מדידת Vo2 Max](#) - הרמות הגבוהות ביותר של כושר גופני, הן בקרב גברים והן בקרב נשים, היו מקושרות עם מינימום תמותה:

B By sex

לקבוצת ה-Elite (אחוזון 97.7 ומעלה) הייתה תמותה נמוכה יותר באופן מובהק אפילו בהשוואה לקבוצת ה-High (אחוזון 75 עד 97.6):

Variable	(95% CI)	P Value
Group comparison		
Low vs Elite	5.04 (4.10-6.20)	<.001
Low vs High	3.90 (3.67-4.14)	<.001
Low vs Above Average	2.75 (2.61-2.89)	<.001
Low vs Below Average	1.95 (1.86-2.04)	<.001
Below Average vs Elite	2.59 (2.10-3.19)	<.001
Below Average vs High	2.00 (1.88-2.14)	<.001
Below Average vs Above Average	1.41 (1.34-1.49)	<.001
Above Average vs Elite	1.84 (1.49-2.26)	<.001
Above Average vs High	1.42 (1.33-1.52)	<.001
High vs Elite	1.29 (1.05-1.60)	.02

Heart Rate Variability

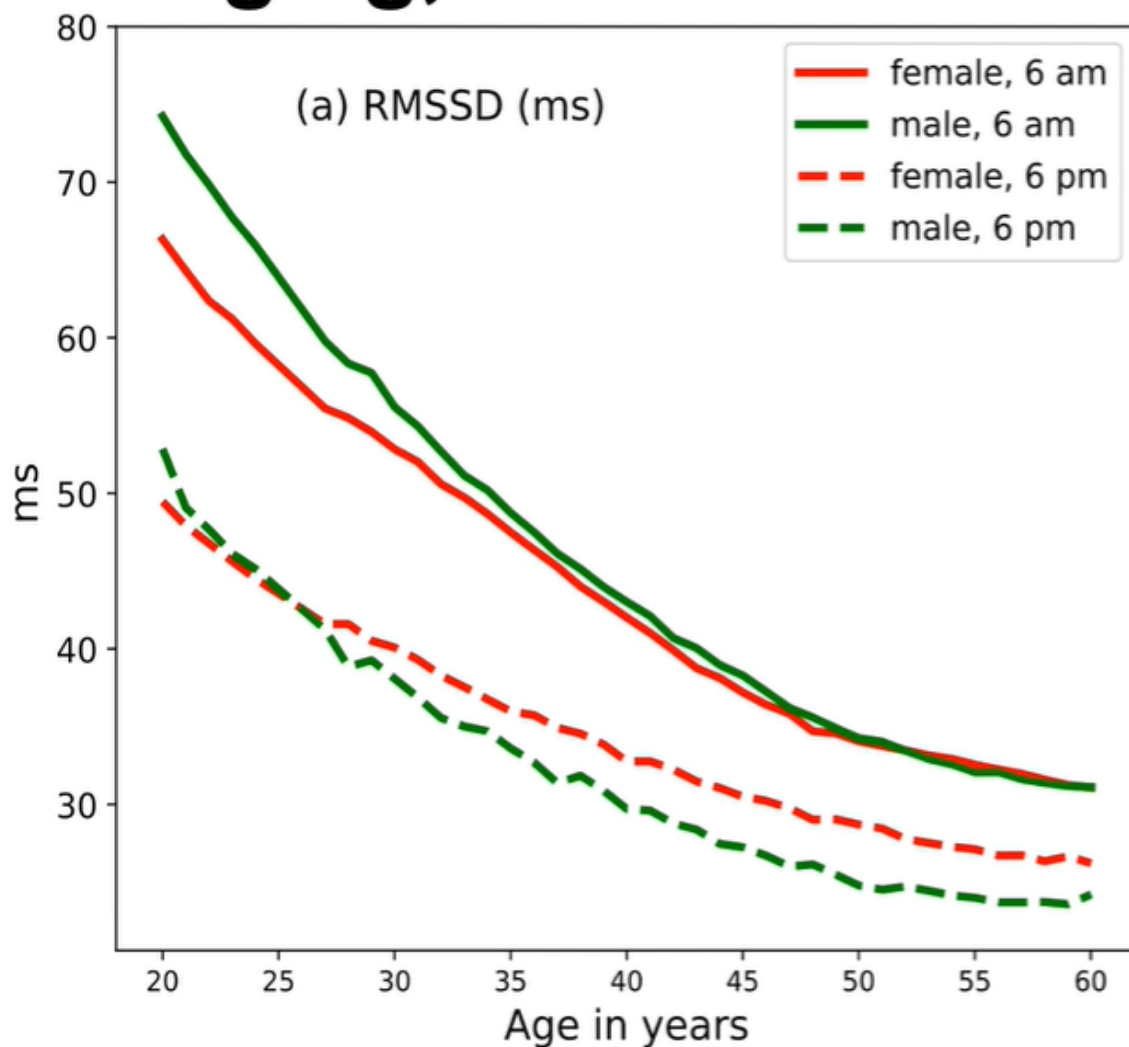
קישור לוידיאו.

בגיל הנעורים:

גברים: ~75 בשעה 6 בבוקר; ~53 בשעה 18 בערב.

נשים: ~67 בשעה 6 בבוקר; ~49 בשעה 18 בערב.

HRV Declines During Aging, n = ~8 million

C-Reactive Protein (CRP, דלקתיות)

אחד המדדים ב-DNAmpHenoAge של Levine.

קישור לוידיאו.

מינימום תמותה: פחות מ-0.21 mg/L (או פחות מ-0.021 mg/dL).
אבל ככל הנראה כמה שיותר נמוך - יותר טוב.

	hs-CRP Levels, mg/L				Arima <i>et al.</i> 2008	
n=2,589; average age 59y, 14yr follow-up	<0.21 (n=648)	0.21 to 0.43 (n=647)	0.44 to 1.02 (n=645)	>1.02 (n=649)		P Trend
Total deaths						
No. of events/person-years	79/8624	106/8365	143/8181	217/7626		
Age- and sex-adjusted mortality rate (per 1000 person-years)	12.7	15.2	18.9	23.5		
Age- and sex-adjusted hazard ratio (95% CI)	1 (reference)	1.08 (0.81 to 1.45)	1.30 (0.99 to 1.72)	1.80 (1.39 to 2.34)		<0.0001
Multivariate-adjusted hazard ratio* (95% CI)	1 (reference)	1.13 (0.84 to 1.51)	1.41 (1.06 to 1.87)	1.85 (1.41 to 2.43)		<0.0001

בקרב נערים בני 12-17 ללא בעיות מטבוליות:

0.13-0.19 mg/L

Table 3. C-reactive protein (median level and CI) by components of metabolic syndrome

Metabolic syndrome Components ^a	Median (95%CI)—mg/l		P-value
	Present	Absent	
High waist circumference	1.00 (0.80–1.40)	0.13 (0.12–0.16)	< 0.001
Hyperglycemia	0.47 (0.21–0.90)	0.19 (0.15–0.20)	0.005
Low HDL-cholesterol	0.30 (0.26–0.40)	0.14 (0.12–0.18)	< 0.001
High triglycerides	0.40 (0.28–0.66)	0.19 (0.15–0.20)	< 0.001
High blood pressure	0.42 (0.29–0.68)	0.18 (0.14–0.20)	< 0.001

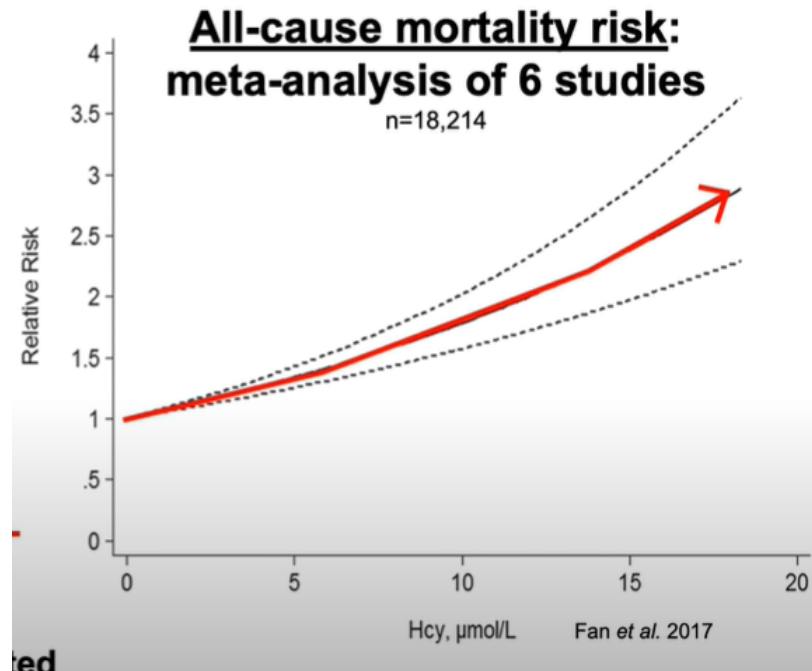
Abbreviations: CI, confidence interval; HDL, high-density lipoprotein.
^aAccording to the International Diabetes Federation (2007).

Homocysteine

(דלקתיות)

קישור [למידע](#).

מינימום תמותה: כמה שיותר נמוך - יותר טוב.

ערך חציוני בגיל הנעורים (1,2):

גילאי 12-15:

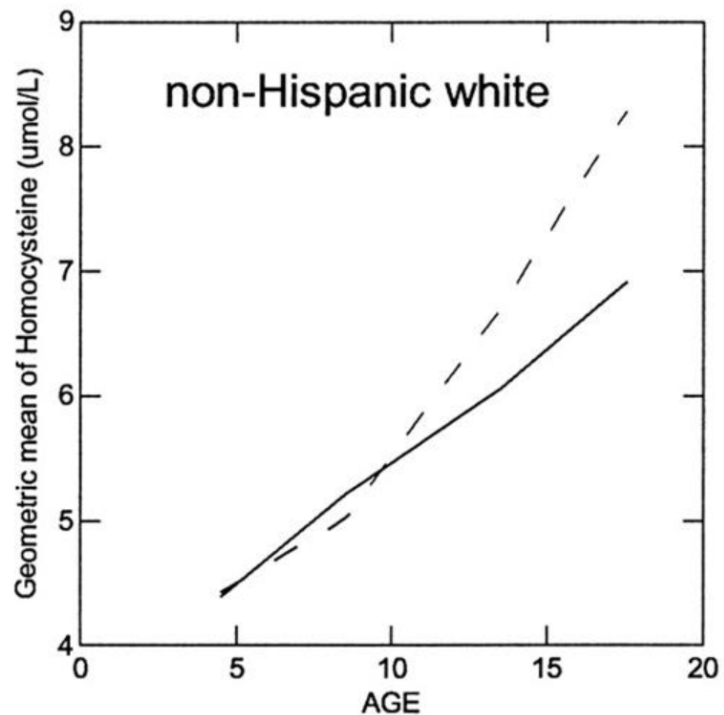
בנים: $6.6 \mu\text{mol/L}$

בנות: $5.9 \mu\text{mol/L}$

גילאי 16-19:

גברים: $8.3 \mu\text{mol/L}$

נשים: $6.9 \mu\text{mol/L}$

White Blood Cells - WBC (מערכת החיסון)

אחד המדדים ב-DNAmpHenoAge של Levine.

הרמה החציונית בקרב נערים (הרמה בגיל 18 כמעט זהה לרמה בגילאי 12-18):

בנים: $6,680 \mu\text{L}$

בנות: $6,910 \mu\text{L}$

Li et al. 2020

n=12,679

Analytes	n	9 to <12 years	12-18 years
White blood cell count			
Males	6278	7.00 (6.03, 8.09)	6.68 (5.81, 7.85)
Females	6401	6.70 (5.81, 7.85)	6.91 (5.97, 8.20)

הרמה החציונית בגילאי 20-30:

גברים: $6,370$

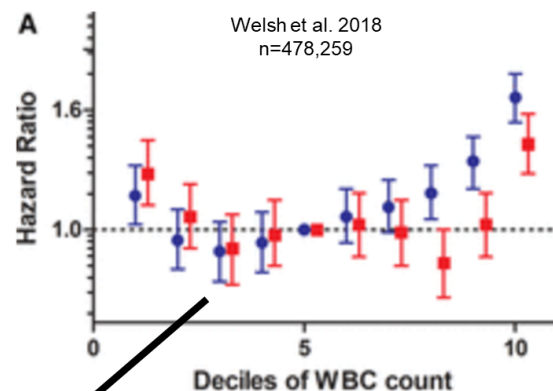
נשים: 6,540

	Men						Women					
	Age	N	N _{Raw}	Percentiles			N	N _{Raw}	Percentiles			
				2.5th	50th	97.5th			2.5th	50th	97.5th	
White cell count	20–30	25 022	75 860	3.95	6.37	10.30	30 948	119 204	3.91	6.54	10.95	
	30–40	31 409	102 710	4.01	6.61	10.93	38 399	158 977	3.90	6.56	11.05	
	40–50	47 966	178 715	3.97	6.52	10.69	56 052	230 595	3.87	6.57	11.13	
	50–60	60 534	270 981	4.00	6.63	10.99	68 855	316 915	3.76	6.26	10.41	
	60–70	43 627	267 251	4.09	6.63	10.77	52 022	302 922	3.86	6.24	10.10	
	70–80	35 412	305 773	4.09	6.59	10.58	43 475	350 625	3.96	6.35	10.18	
	80–90	12 249	133 009	4.15	6.64	10.55	17 395	178 506	3.99	6.47	10.49	
	90–100	959	10 826	3.70	6.16	10.05	2 451	27 035	4.12	6.51	9.13	

Zierk et al. 2020
n=566,775 – 572,060

מינימום תמותה:

μL 5,410-5,880

Minimum all-cause mortality:
Men and Women: 5,410-5,880

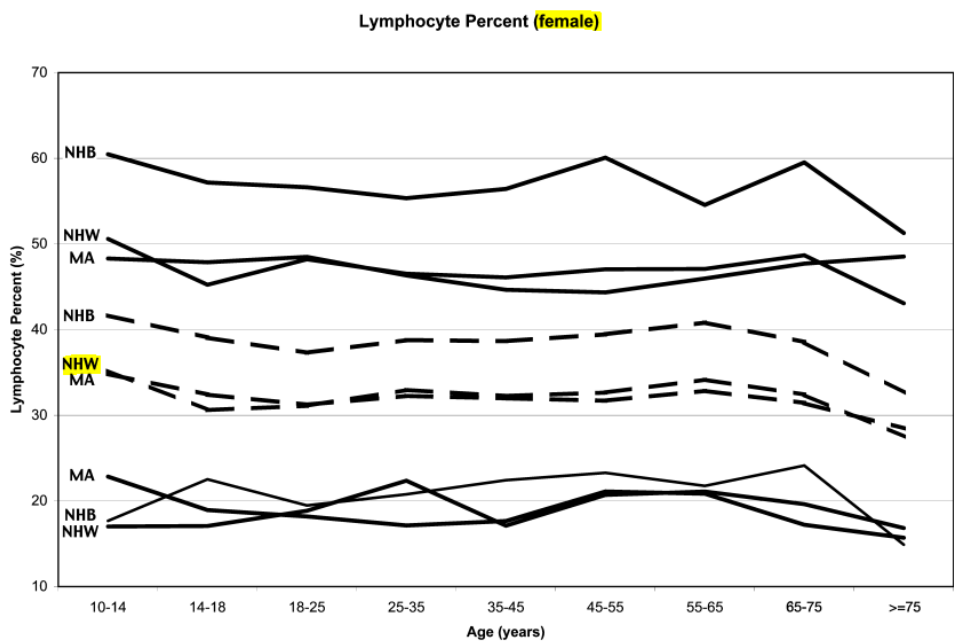
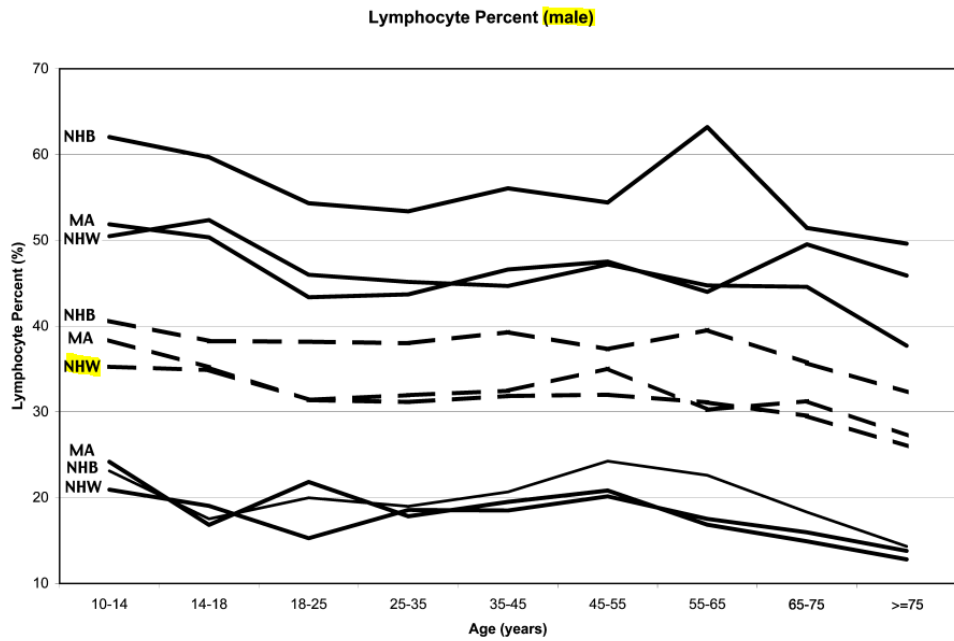
Lymphocytes %

(מערכת החיסון)

אחד המדדים ב-DNAmpHenoAge של Levine.

הרמה החצינית בגיל הנעורים בקרב לבנים (Non-Hispanic whites):

גברים ונשים: 32-33%

Lymphocytes (אבסולוטי)

(מערכת החיסון)

קישור לידאו.

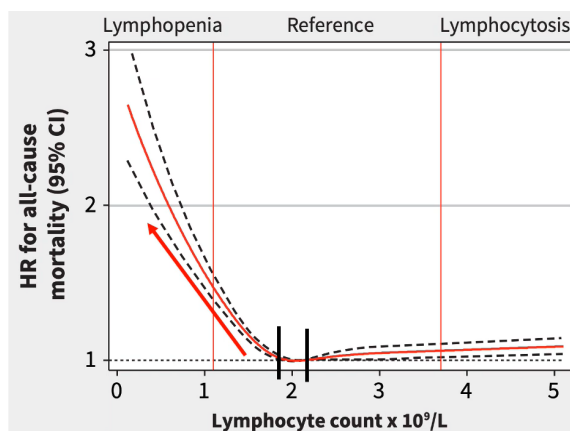
הרמה החצינית בקרב נערים בני 12-18 (הרמה בגיל 18 נמוכה בכ-100-200 μ מהרמה בגילאי 12-18 שמופיעה כדלקמן):
 בנים: 2,530 μ

בנות: 2,340 μL

Analytes		n	9 to <12 years	12–18 years
Lymphocyte count (				
Males	6271		2.79 (2.38, 3.29)	2.53 (2.10, 3.00)
Females	6368		2.67 (2.29, 3.15)	2.34 (1.99, 2.78)

מינימום תמותה:

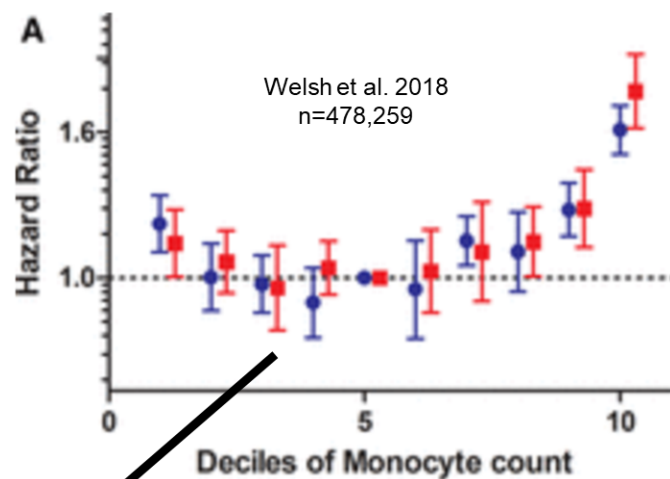
$\mu\text{L} \sim 2000$

al. 2020

Monocytes (מערכת החיסון)

מינימום תמותה: $\sim 400 \mu\text{L}$.

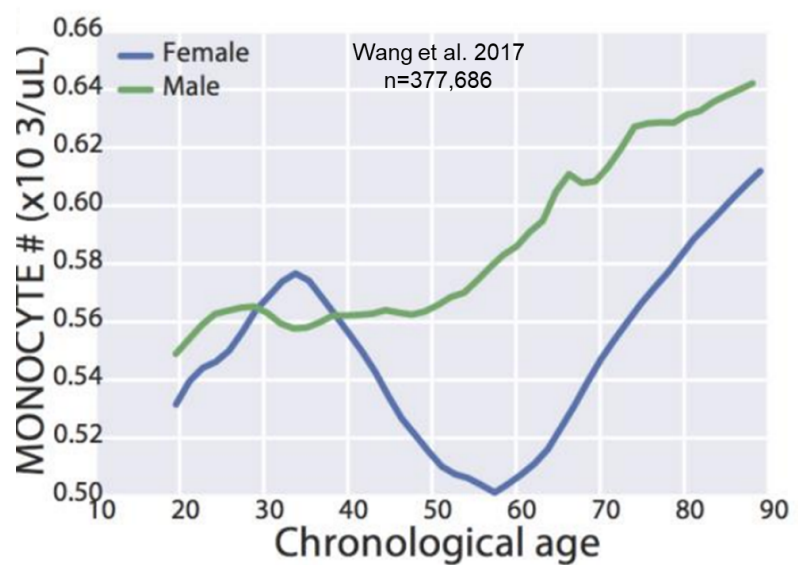

Minimum all-cause mortality:
Men and Women: ~400

בגיל הנעורים:

גברים: 550 (עולה עם הגיל)

נשים: 530

הרמה חציונית בקרב נערים (הרמה בגיל 18 זהה לרמה בגילאי 12-18 שמופיעה כדלקמן):

בנים: 380

בנות: 350

Li et al. 2020
n=12,531

Analytes	n	9 to <12 years	12–18 years
Monocyte count ($\times 10^3$			
Males	6205	0.39 (0.30, 0.48)	0.38 (0.30, 0.47)
Females	6326	0.35 (0.27, 0.44)	0.35 (0.29, 0.44)

Neutrophils (מערכת החיסון, קו ההגנה הראשון של הגוף מפני פולשים)

הרמה החציונית [בקרב נערים](#) בני 12-18 (הרמה בגיל 18 גבוהה בכ-200 μL מהנתונים המופיעים דלקמן):
בנים: 3,490 μL
בנות: 3,980 μL

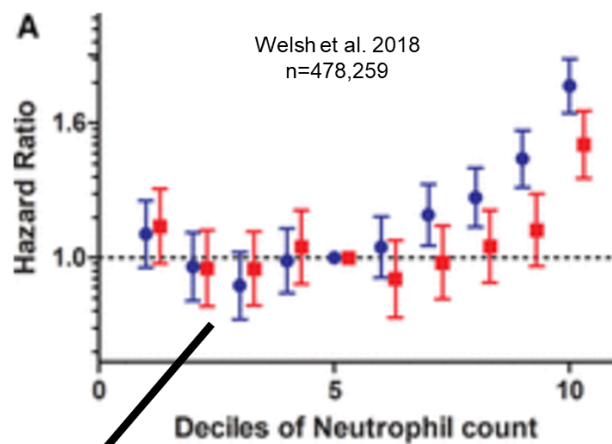
Li et al. 2020
n=12,660

Analytes	n	9 to <12 years	12–18 years
Neutrophil count ($\times 10^5$			
Males	6263	3.44 (2.73, 4.32)	3.49 (2.83, 4.39)
Females	6397	3.36 (2.71, 4.28)	3.98 (3.15, 5.08)

[מינימום תמותה](#):

גברים: 3,100-3,600 μL

נשים: 2,700-3,600 μL

Minimum all-cause mortality:

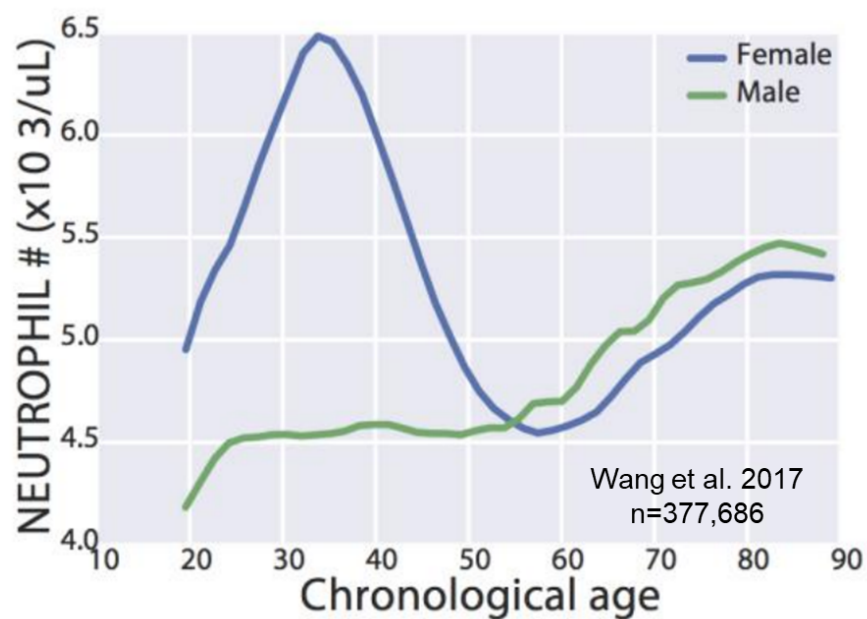
Men: 3,100-3,600

Women: 2,700-3,600

בגיל הנעורים:

גברים: 4,200 μ L (עולה עם הגיל)

נשים: 4,900 μ L.

RDW% (מערכת החיסון, אחידות כדוריות הדם האדומות)

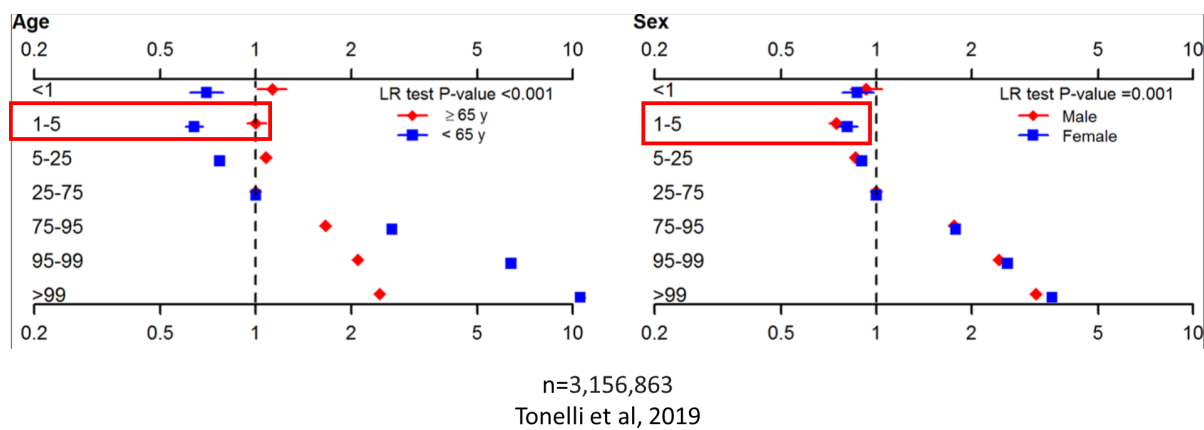
(Red cell width distribution)

אחד המדדים ב-DNAmpHenoAge של Levine.

(מערכת החיסון)

קישור למחקר.

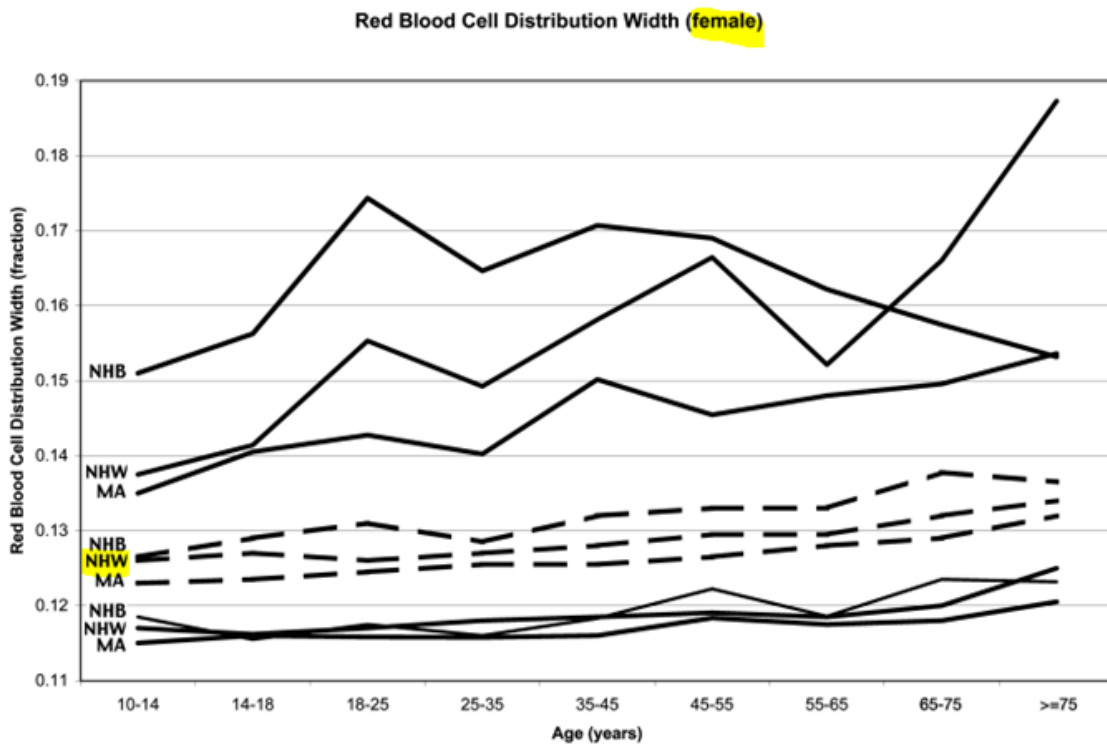
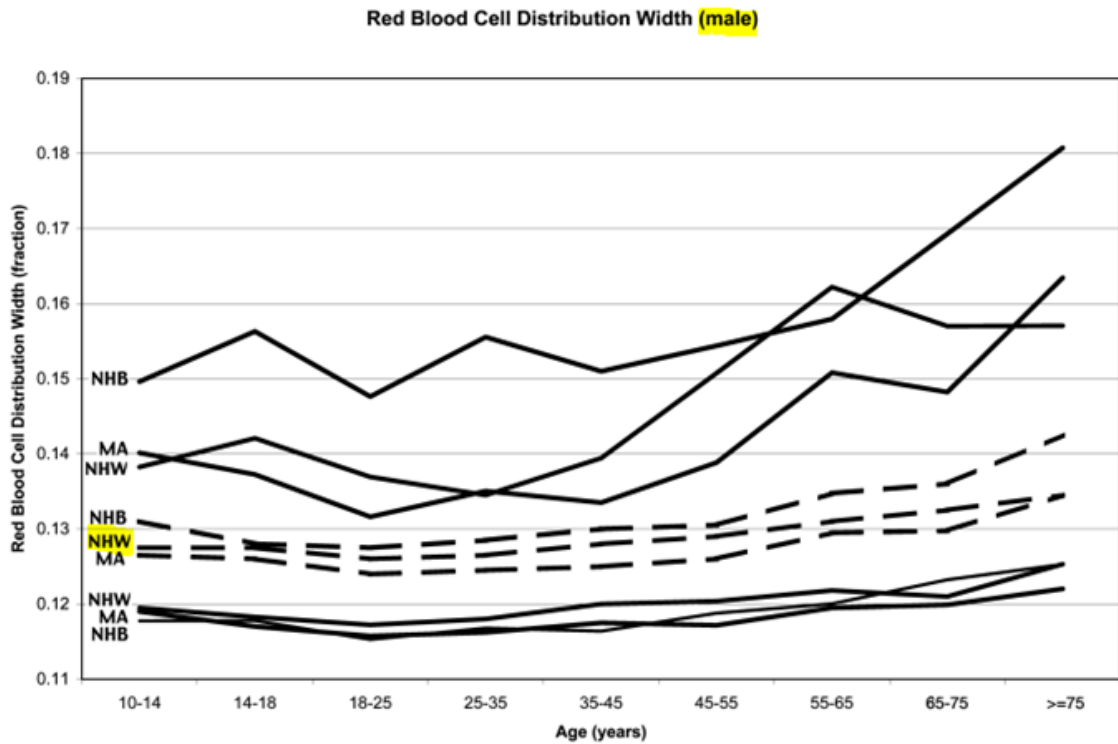
מינימום תמותה: 11.4-11.9% (אלה אחוזונים 1-5 שבמחקר)

הרמה החצינית בגיל הנעורים (בקרב גברים ונשים לבנים):

גברים: ~12.7% (ואז עולה עם הגיל)

נשים: ~12.6% (ואז עולה עם הגיל)

Red Blood Cells (מערכת החיסון)

בגיל הנעורים:

גברים: 5.16 (יורד עם הגיל)
נשים: 4.55

	Men						Women					
	Age	N	N _{Raw}	Percentiles			N	N _{Raw}	Percentiles			
				2.5th	50th	97.5th			2.5th	50th	97.5th	
Red cell count	20-30	25 112	75 860	4.56	5.16	5.83	31 256	119 204	3.97	4.55	5.19	
	30-40	31 701	102 710	4.44	5.10	5.76	38 775	158 977	3.93	4.52	5.14	
	40-50	48 078	178 715	4.39	5.03	5.69	56 466	230 595	3.93	4.51	5.15	
	50-60	61 190	270 981	4.26	4.94	5.62	69 342	316 915	3.92	4.55	5.18	
	60-70	44 403	267 251	4.16	4.84	5.57	52 374	302 922	3.95	4.56	5.22	
	70-80	35 735	305 773	3.94	4.70	5.47	43 718	350 625	3.82	4.49	5.19	
	80-90	12 095	133 009	3.69	4.54	5.40	17 191	178 506	3.66	4.40	5.15	
	90-100	932	10 826	3.50	4.35	5.20	2 442	27 035	3.53	4.32	5.17	

Zierk et al. 2020
n=566,775 – 572,060

Hematocrit (מערכת החיסון, אחוז תאי הדם האדומים מנפח הדם הכולל)

בגיל הנעורים:
גברים: 44.5 (יורד עם הגיל)
נשים: 39.5

	Men						Women					
	Age	N	N _{Raw}	Percentiles			N	N _{Raw}	Percentiles			
				2.5th	50th	97.5th			2.5th	50th	97.5th	
Haematocrit	20–30	25 112	75 860	39.7	44.5	49.9	31 256	119 204	34.8	39.5	44.7	
	30–40	31 701	102 710	39.3	44.3	49.6	38 775	158 977	34.8	39.5	44.9	
	40–50	48 078	178 715	39.2	44.1	49.5	56 466	230 595	35.0	39.8	45.2	
	50–60	61 190	270 981	38.7	43.8	49.4	69 342	316 915	35.6	40.3	45.7	
	60–70	44 403	267 251	38.2	43.4	49.2	52 374	302 922	35.5	40.5	45.9	
	70–80	35 735	305 773	36.0	42.3	48.7	43 718	350 625	34.4	40.0	45.7	
	80–90	12 095	133 009	34.5	41.4	48.4	17 191	178 506	33.1	39.4	45.7	
	90–100	932	10 826	32.4	39.7	47.7	2 442	27 035	32.4	38.8	46.6	

Zierk et al. 2020
n=566,775 – 572,060

MCH (מערכת החיסון, כמה המוגלובין במוצע בכל כדורית דם אדומה)

בגיל הנעורים:
גברים: 30.1
נשים: 29.6
(עולה עם הגיל אצל שני המינים)

	Men						Women					
	Age	N	N _{Raw}	Percentiles			N	N _{Raw}	Percentiles			
				2.5th	50th	97.5th			2.5th	50th	97.5th	
MCH	20-30	25 198	75 860	27.8	30.1	32.5	31 723	119 204	27.1	29.6	32.2	
	30-40	31 640	102 710	27.7	30.1	32.7	39 252	158 977	27.1	29.8	32.5	
	40-50	48 116	178 715	27.9	30.4	33.1	57 425	230 595	27.5	30.1	32.9	
	50-60	60 898	270 981	28.0	30.6	33.5	69 613	316 915	27.6	30.1	32.8	
	60-70	43 862	267 251	28.1	30.8	33.7	52 347	302 922	27.5	30.1	32.9	
	70-80	35 450	305 773	28.2	30.9	33.8	43 518	350 625	27.6	30.1	33.0	
	80-90	12 197	133 009	28.0	30.9	33.9	17 402	178 506	27.5	30.1	33.0	
	90-100	959	10 826	27.8	30.9	34.3	2 460	27 035	27.1	30.1	33.0	

Zierk et al. 2020
n=566,775 – 572,060

MCHC (מערכת החיסון, מידת הריכוז של המוגלובין בנפח מסויים של תאי דם אדומים)

בגיל הנעורים:

גברים: 34.8

נשים: 34.1

(יורד עם הגיל אצל שני המינים)

	Men						Women					
	Age	N	N _{Raw}	Percentiles			N	N _{Raw}	Percentiles			
				2.5th	50th	97.5th			2.5th	50th	97.5th	
MCHC	20-30	25 198	75 860	32.8	34.8	36.9	31 723	119 204	32.2	34.1	36.1	
	30-40	31 640	102 710	32.8	34.8	36.8	39 252	158 977	32.2	34.1	36.1	
	40-50	48 116	178 715	32.8	34.7	36.6	57 425	230 595	32.2	34.1	36.0	
	50-60	60 898	270 981	32.7	34.6	36.5	69 613	316 915	32.2	34.0	35.9	
	60-70	43 862	267 251	32.5	34.4	36.4	52 347	302 922	32.1	33.9	35.7	
	70-80	35 450	305 773	32.3	34.3	36.3	43 518	350 625	31.9	33.8	35.7	
	80-90	12 197	133 009	31.9	34.0	36.2	17 402	178 506	31.7	33.7	35.7	
	90-100	959	10 826	31.8	33.9	36.2	2 460	27 035	31.5	33.6	35.7	

Zierk et al. 2020
n=566,775 – 572,060

MCV (Mean corpuscular volume, מערכת החיסון, נפח ממוצע של כדורית דם אדומה)

אחד המדדים ב-DNAmpHenoAge של Levine.

בגיל הנעורים:

גברים: 86.3

נשים: 86.8

(עולה עם הגיל אצל שני המינים)

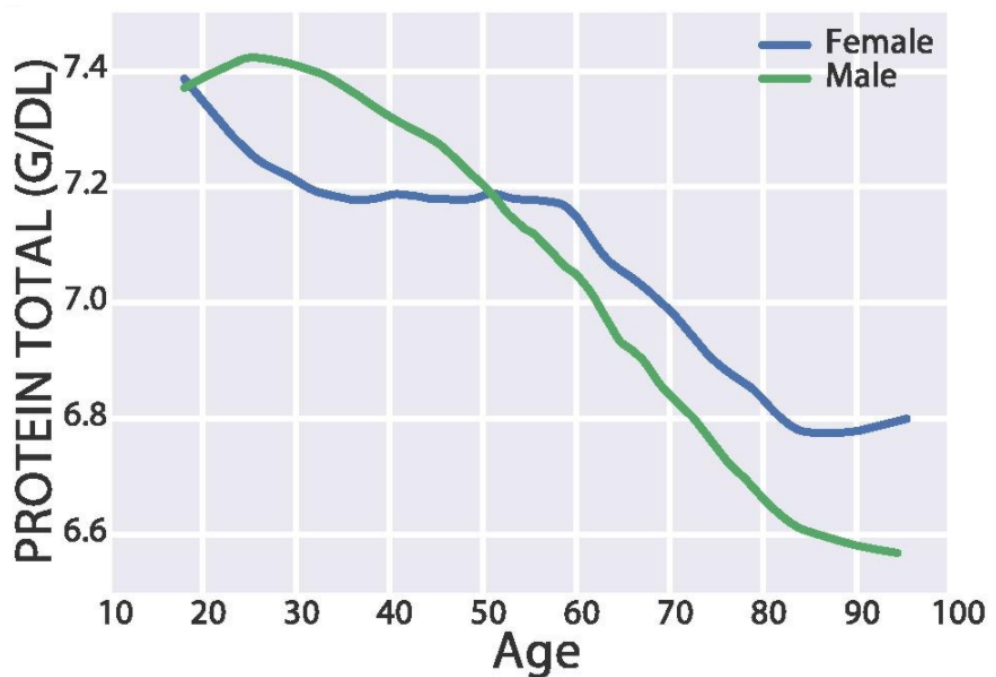
Age	Men (n=258,320)		Women (n=313,740)	
	N	50th	N	50th
20–30	25 198	86.3	31 723	86.8
30–40	31 640	86.7	39 252	87.2
40–50	48 116	87.5	57 425	88.0
50–60	60 898	88.6	69 613	88.5
60–70	43 862	89.4	52 347	88.8
70–80	35 450	90.1	43 518	89.1
80–90	12 197	90.7	17 402	89.3
90–100	959	91.0	2 460	89.4

Zierk et al. 2020

Protein Total

(Albumin + Globulin)

בגיל הנעורים: 7.4

(לגילוי אנמיה או פוליציטמיה - עודף דם)

Hemoglobin

בגיל הנעורים:

גברים: 15.5 g/dL (ויורד עם הגיל)

נשים: 13.4 g/dL

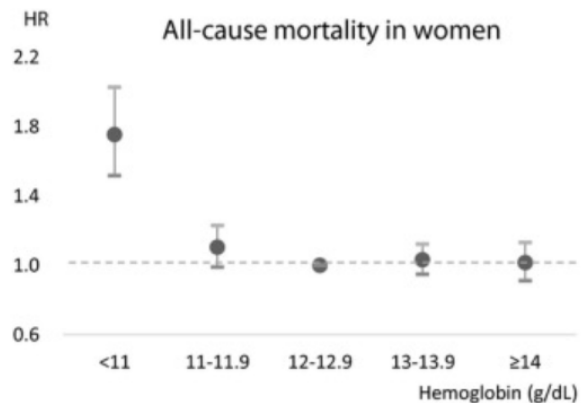
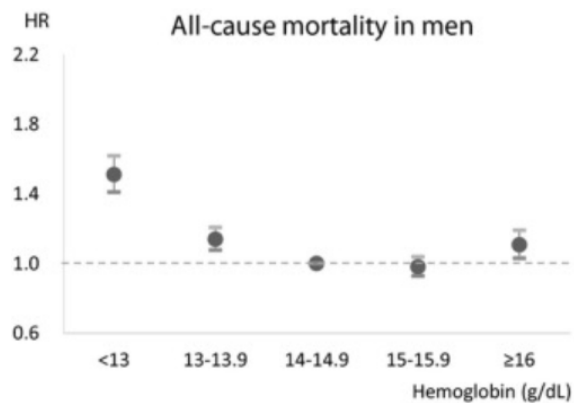
	Age	Men					Women				
		N	N _{Raw}	Percentiles			N	N _{Raw}	Percentiles		
				2.5th	50th	97.5th			2.5th	50th	97.5th
Haemoglobin	20-30	25 112	75 860	13.8	15.5	17.4	31 256	119 204	11.7	13.4	15.2
	30-40	31 701	102 710	13.7	15.4	17.3	38 775	158 977	11.7	13.4	15.2
	40-50	48 078	178 715	13.5	15.3	17.1	56 466	230 595	11.8	13.5	15.3
	50-60	61 190	270 981	13.2	15.1	17.0	69 342	316 915	12.1	13.7	15.6
	60-70	44 403	267 251	13.0	14.9	16.9	52 374	302 922	12.0	13.7	15.5
	70-80	35 735	305 773	12.3	14.5	16.7	43 718	350 625	11.7	13.5	15.4
	80-90	12 095	133 009	11.5	14.1	16.6	17 191	178 506	11.2	13.3	15.4
	90-100	932	10 826	11.0	13.4	16.4	2 442	27 035	10.7	13.0	15.3

Zierk et al. 2020
n=566,775 – 572,060

מינימום תמותה:

גברים: 14-15.9

נשים: 12 ומעלה.

Platelets (קרישה)

בגיל הנעורים:

גברים: 231

	Age	Men					Women				
		N	N _{Raw}	Percentiles			N	N _{Raw}	Percentiles		
				2.5th	50th	97.5th			2.5th	50th	97.5th
Platelet count	20-30	25 002	75 860	155	231	339	31 170	119 204	174	262	393
	30-40	31 494	102 710	150	233	346	38 636	158 977	172	261	396
	40-50	48 072	178 715	154	235	348	56 563	230 595	175	266	397
	50-60	61 060	270 981	153	234	356	69 490	316 915	179	264	392
	60-70	43 870	267 251	145	225	349	52 460	302 922	171	258	384
	70-80	35 317	305 773	132	213	339	43 467	350 625	165	251	384
	80-90	12 190	133 009	127	208	340	17 342	178 506	156	246	388
	90-100	949	10 826	133	209	329	2 461	27 035	145	240	398
	all	230 649	1 345 125	150	230	350	279 691	1 684 779	171	260	391

Zierk et al. 2020
n=566,775 – 572,060

מינימום תמותה:

200-300

200 – 300 Platelets *10⁹/L Is Associated With Maximally Reduced All-Cause Mortality Risk

n=131,108

Cox proportional hazard models

Platelet count, ×10 ⁹ /L	Crude HR (95% CI)	P	Adjusted HR† (95% CI)	P
All-cause mortality				
<100	2.80 (2.58-3.04)	<.001	1.93 (1.77-2.11) ←	<.001
100 to <200	1.25 (1.21-1.29)	<.001	1.08 (1.05-1.12) ←	<.001
200 to <300 ←	1		1	
300 to <400	1.33 (1.26-1.41)	<.001	1.18 (1.11-1.25) ←	<.001
≥400	3.00 (2.69-3.33)	<.001	1.67 (1.49-1.87) ←	<.001

Tsai et al. 2015

Testosterone

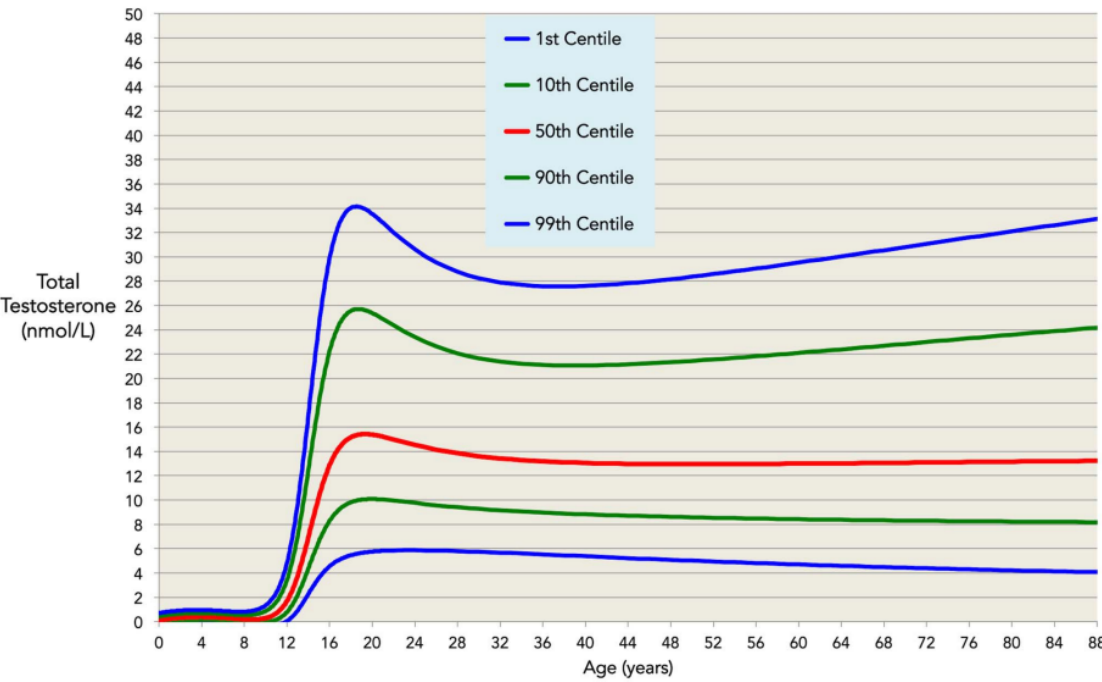
(תפקוד מיני וביצועים אתלטיים)

מינימום תמותה לגברים:

מעל 19.6 nmol/L.

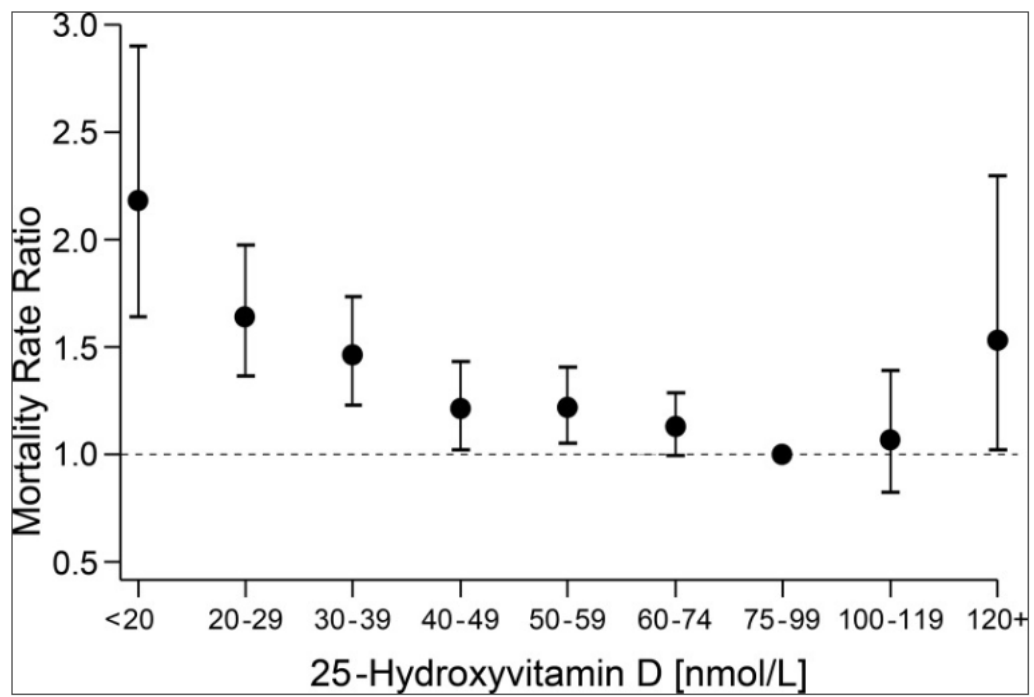
	Quartile Groups of Testosterone				P for Trend
	1 <12.5 nmol/L	2 12.5–15.6 nmol/L	3 15.7–19.6 nmol/L	4 >19.6 nmol/L	
All-cause mortality: cases/controls, n	234/335	216/379	184/384	191/391	<0.001
Age-adjusted OR (95% CI) [†]	1	0.82 (0.65–1.04)	0.69 (0.54–0.88)	0.71 (0.56–0.90)	
Age- and hormone-adjusted OR (95% CI) [†]	1	0.81 (0.63–1.04)	0.65 (0.50–0.84)	0.61 (0.45–0.82)	
Age-, covariate-, and hormone-adjusted OR [‡]	1	0.75 (0.55–1.00)	0.62 (0.45–0.84)	0.59 (0.42–0.85)	

בגיל הנעורים: 15.5 nmol/L.

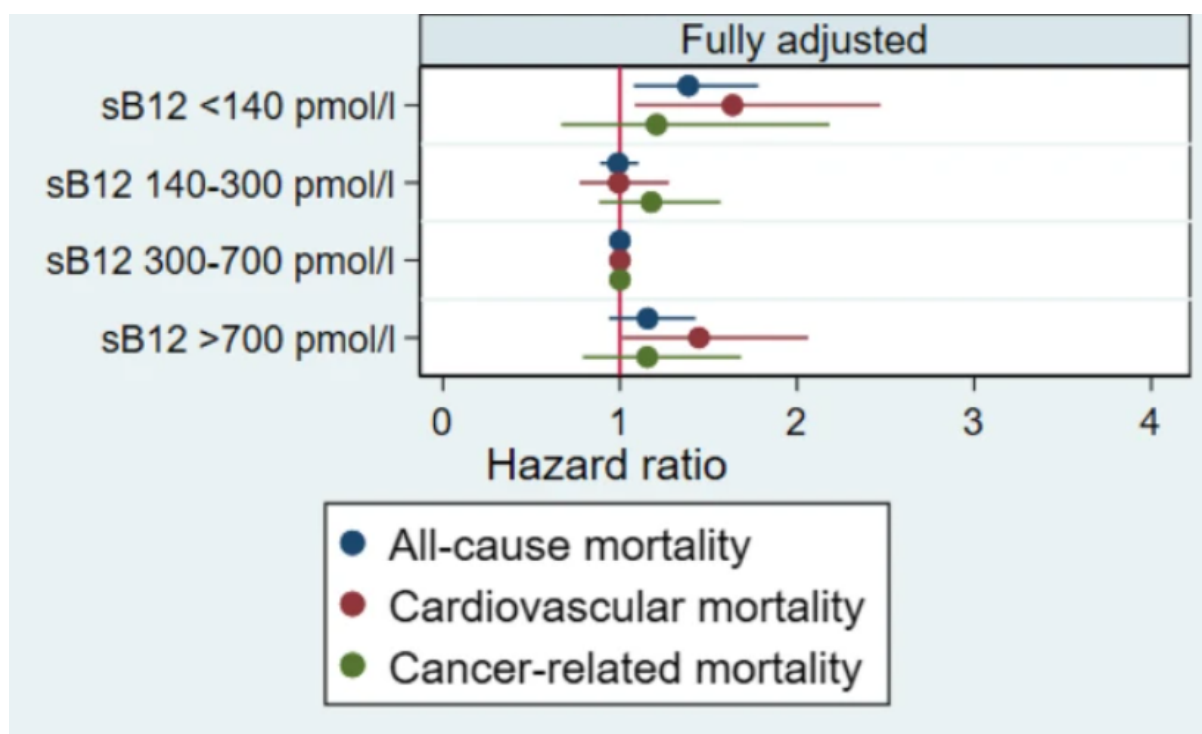
Vitamin D

קישור למאמר.
מינימום תמותה:
75-99 nmol/L.

Vitamin B12

[מינימום תמותה](#): 140-700 pmol/l (או 190-950 pg/mL).

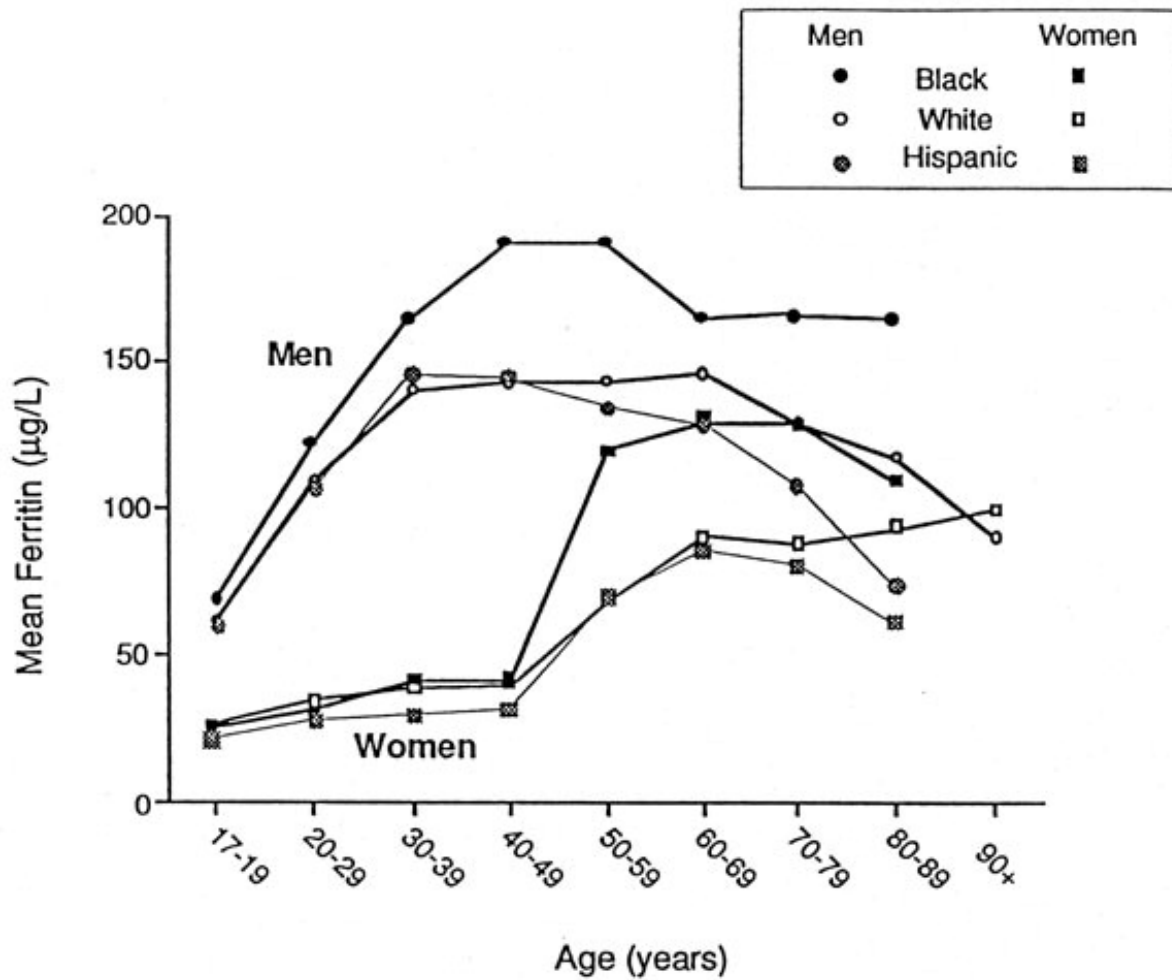
Ferritin (מחסני ברזל)

[בגיל הנעורים](#) (בקרב לבנים):

גברים: 60 $\mu\text{g/L}$

נשים: 25 $\mu\text{g/L}$

(עולה עם הגיל בשני המינים עד סביבות גיל 60-69)

[בקרב נערים](#) בני 16-17:

בנים: 32.7 $\mu\text{g/L}$

בנות: 19.1 $\mu\text{g/L}$

	Girls	Boys	<i>P value</i>
<i>At 16–17 years</i>	<i>n</i> =270	<i>n</i> =297	
Age (years)			0.024
Ferritin (μg/L)	19.1(11.7–28.2)	32.7(22.7–7.1)	<0.0001

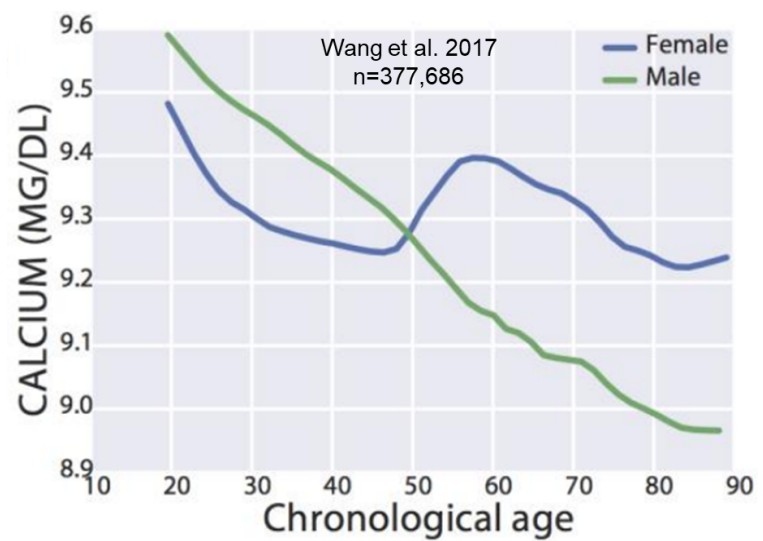
<i>At 10 years</i>	<i>n</i> =183	<i>n</i> =198	
Ferritin (μg/L)	27.4(21.1–36.8)	25.6(19.8–34.9)	0.5094

Calcium

בגיל הנעורים:

גברים: 9.6 (ויורד עם הגיל)

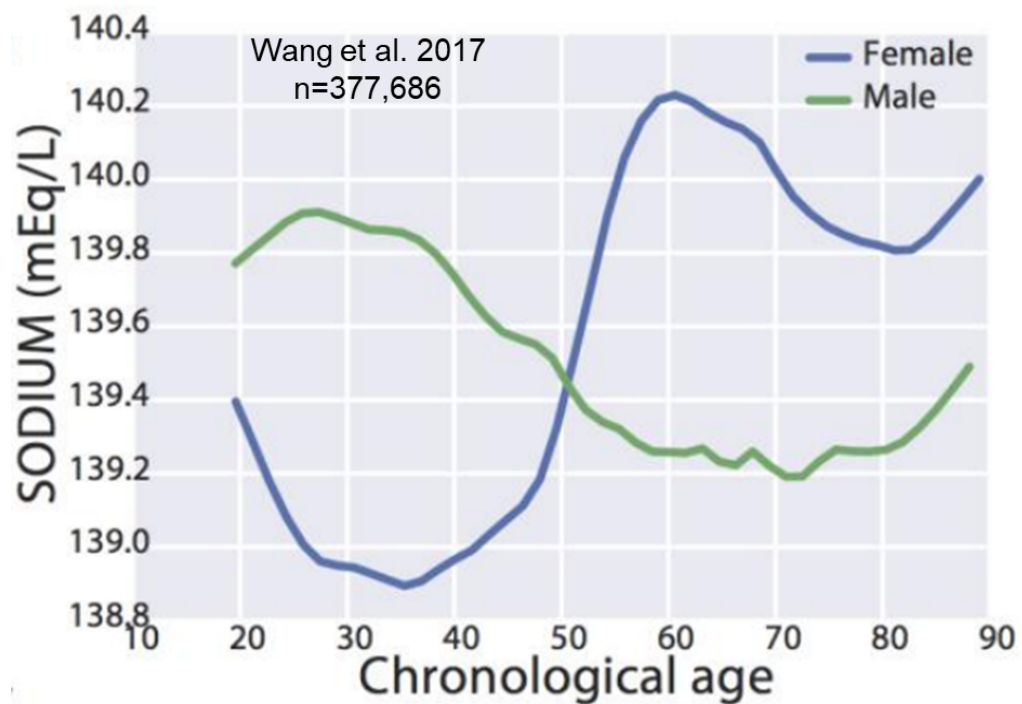
נשים: 9.48

Sodium

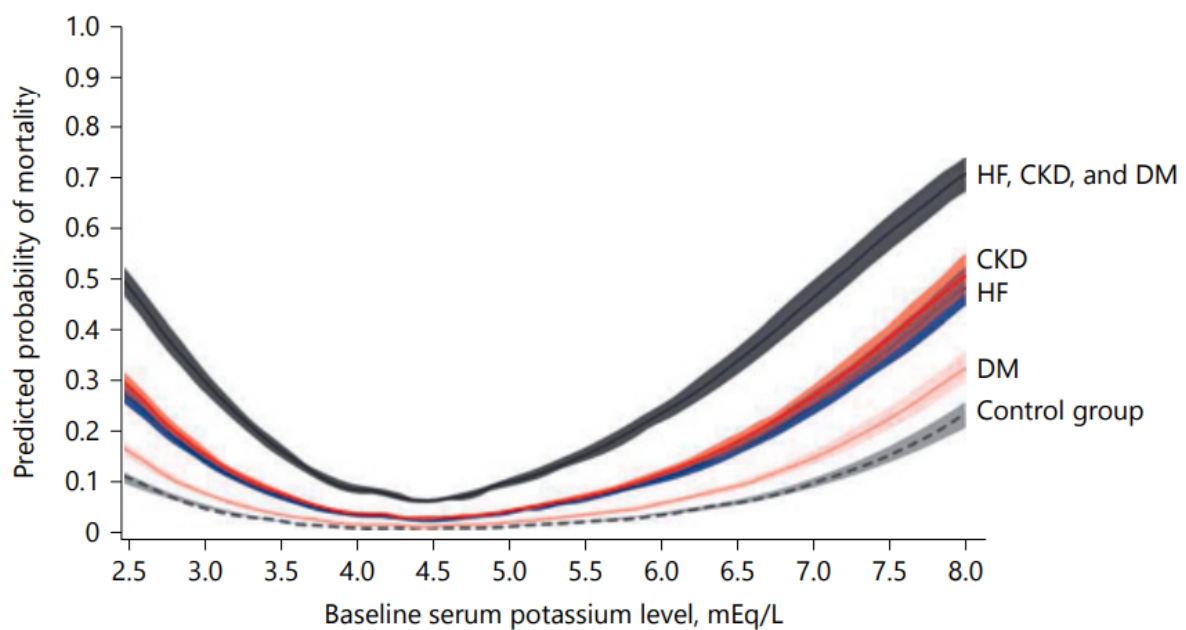
בגיל הנעורים:

גברים: 139.8

Potassium

[מינימום תמותה](#) (קבוצת ה-control באפור):
בין 4 לפחות מ-5 mEq/L

כיצד לשפר מדדים?

אם גילינו שאחד מהמדדים אינו ברמה אופטימלית, הצעד הראשון יהיה לנסות את מה שהוכח במחקרים כיעיל עבור האדם הממוצע. זה יהיה הכיוון המבטיח ביותר לשיפור אותו מדד.

באופן כללי, הדיאטה המבטיחה ביותר לפי מטה אנליזות (ממחקרים [תצפיתיים](#) ו**מבוקרים** כאחד) היא דיאטה המכילה מגוון פירות וירקות, דגנים מלאים, אגוזים וזרעים, קטניות ודגים שעשירים באומגה 3.

עוף והודו גם כן מסתמנים כחלבונים בריאים למדי, אך המידע לגביהם ממחקרים רנדומליים מבוקרים מוגבל.

ייתכן שלחלק מהאנשים כדאי גם לשלב בתזונה מוצרי חלב מותססים (יוגורט וגבינות), בקר לא מעובד וביצים.

ניתן להתחיל מדיאטה זו בתור נקודת המוצא ולערוך שינויים בהתאם לבדיקות הדם.

(1) [ניתן לגגל על כל ביומרקר כיצד להעלות/להוריד את רמתו](#), למשל:

How to increase HDL Cholesterol?

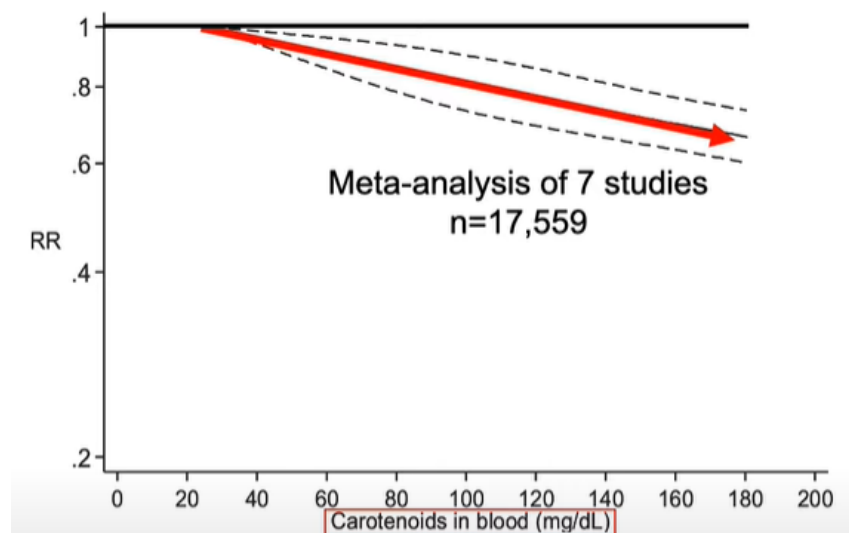
Foods to lower glucose

(2) להרבות במגוון פירות וירקות

פירות וירקות, ובמיוחד ירקות ופירות שעשירים באלפא-קרוטן (דלעת וגזר) ובוויטמין C (פירות כמו קיווי, תותים, ותפוזים), מקושרים לתמותה מופחתת.

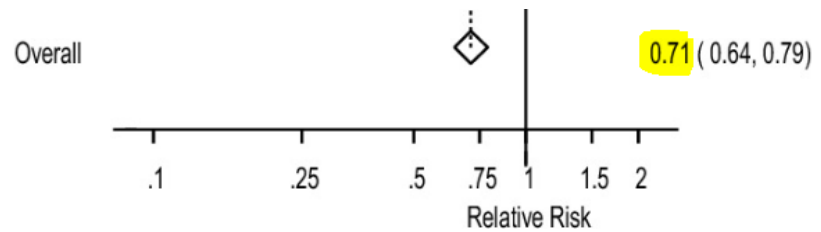
קישור [לידאו](#).

- ככל שרמת הקרוטנואידים בדם עולה (פירות וירקות הם המקור העיקרי לקרוטנואידים) [בר](#) התמותה נמוכה יותר:

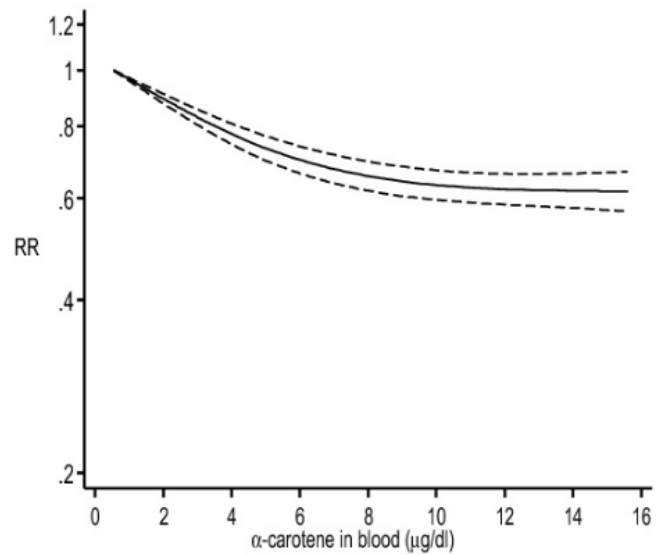

כשמדובר בויטמינים ומינרלים ספציפיים, רמות גבוהות בדם של אלפא קרוטן (בעיקר בדלעת וגזר) ו-ויטמין C (פירות) מקושרות לתמותה הנמוכה ביותר.

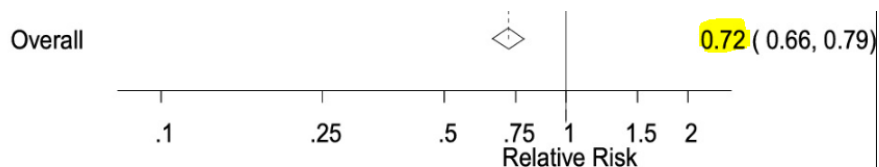
אלפא קרוטן (דלעת וגזר) - רמות גבוהות של אלפא קרוטן בדם מקושרות ל-29% תמותה מופחתת:

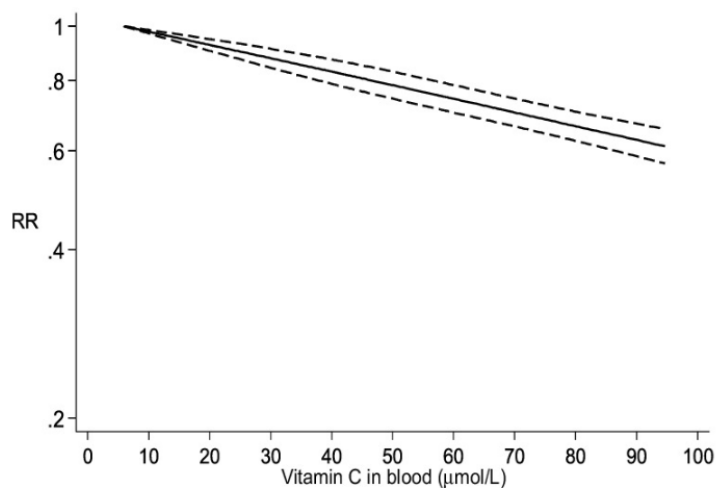
D

ויטמין C (פירות) - רמות גבוהות של ויטמין C בדם מקושרות ל-28% תמותה מופחתת:

D

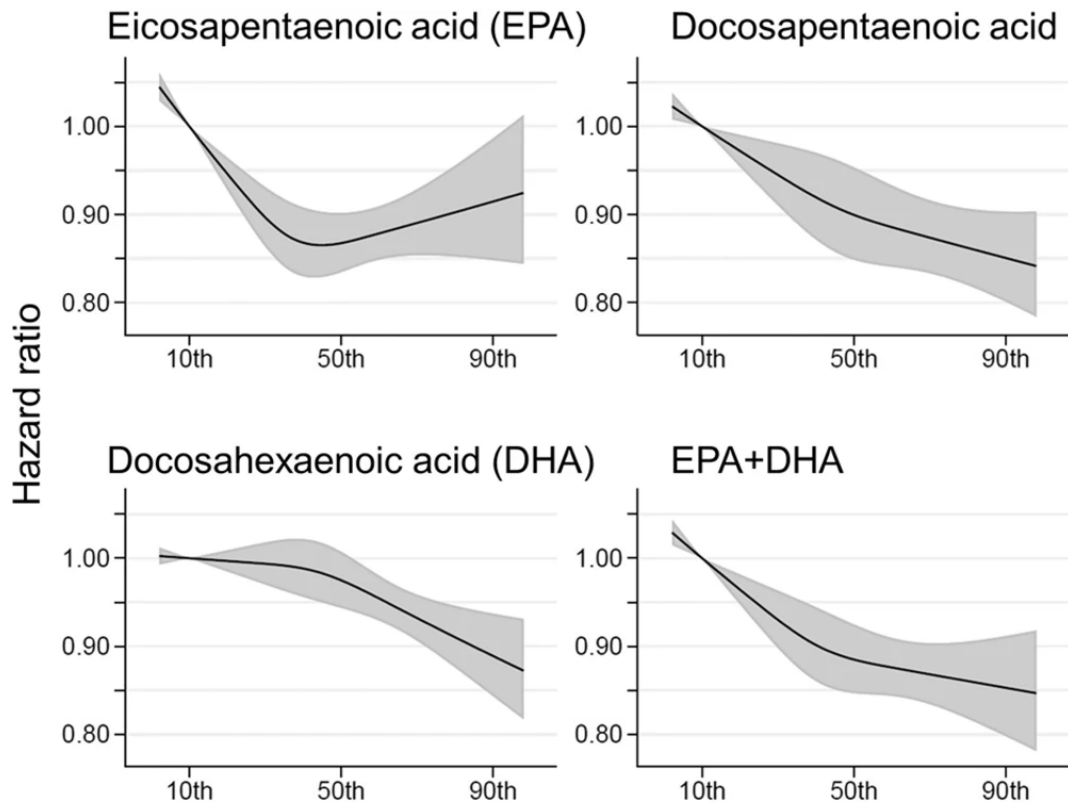

הערה: על אף שפלפל אדום עשיר בויטמין C לא נראה שאכילתו מקושרת לאותה רמה גבוהה של תמותה מופחתת כמו פירות שעשירים בויטמין C. זאת מכיוון שרמות גבוהות בדם של β -cryptoxanthin (הקרטנואיד שבו פלפל אדום עשיר במיוחד) מקושרות לתמותה מופחתת של 16% בלבד, לעומת 28% תמותה מופחתת לויטמין C.

3) אכילת דגים עשירים באומגה 3

הרמות בדם של החומצות DHA, EPA ו-DPA שנמצאות בדגים ובמאכלי ים (כמו סרדינים, סלמון ומקרלים) מקושרות לתמותה מופחתת מכל סיבה שהיא.

לפי [מטה אנליזה](#), ככל שרמות האומגה 3 בדם גבוהות יותר - כך סיכויי התמותה נמוכים יותר (פרט ל-EPA שיכול להגיע גם ממזונות שאינם דגים):

מגבלות

1) מחקרים שבדקו באיזה רמה כל מדד מקושר עם מינימום תמותה, עלולים לסבול מסיביות הפוכה וממחסור מכל ההתאמות הנדרשות.

סיביות הפוכה - מחקרים [תצפיתיים](#) על LDL Cholesterol הראו שרמות נמוכות של LDL מקושרות לתמותה גבוהה. עם זאת, ידוע שמחלות גורמות לירידה ב-LDL. האם ייתכן ש-LDL נמוך מעיד על בריאות לקויה ולא גורם לה, ולמעשה רמות נמוכות של LDL ללא מחלה הן בריאות? מחקרים רנדומליים מבוקרים להורדת LDL הראו ש-LDL נמוך הוא אכן בריא.

מחסור בכל ההתאמות הנדרשות - כדי לגלות את הערך שמקושר עם מינימום תמותה, החוקרים מבצעים התאמות (adjustments) שונות עבור: גיל, מין, משקל, רמת לחץ דם, עישון, פעילות גופנית ועוד. הבעיה היא שלחוקרים אין כל המשתנים האפשריים כדי לבצע את כל ההתאמות האפשריות והדבר עלול להטות את הממצאים שלהם.

2) רמות המדדים בגיל הנעורים (גילאי 12-20) כנראה קרובות לאופטימום, אבל אין ודאות שהן הבריאות ביותר.

עבור מדדים מסויימים כגון דופק במנוחה, קיימים הבדלים גדולים בין הרמה בגיל הנעורים (62-66) לרמה שמקושרת במחקרים למינימום תמותה (45).

3) לעיתים קיימים הבדלים משמעותיים ברמות המדדים בין גזעים שונים (לבנים, שחורים, מקסיקנים וכו') כך שבחלק מהמקרים התמקדות בערך הממוצע לא תספר את כל הסיפור (לדוגמה, נוטריפילים ואחוז לימפוציטים).

4) מרבית המחקרים אפידמיולוגיים ולא רנדומליים - כמעט עבור כל המדדים (מלבד LDL ולחץ דם סיסטולי), אין מחקרים רנדומליים מבוקרים עם קבוצת ביקורת שבדקו האם הפחתת/העלאת רמתו של המדד לאורך זמן אכן מפחיתה או מגבירה תמותה. ייתכן שהמדדים מידרדרים כדי לפצות על תהליכי הזדקנות בגוף, כך שמה שנראה במבט שטחי כהידרדרות, הינו למעשה תהליך חיוני שתומך בגוף.

5) כשמשווים בין בדיקות דם שונות, חלק מהמדדים ישתפרו וחלקם יורעו. כדי לדעת האם המצב הכללי השתפר יש להיזהר מלסמוך באופן עיוור על מחשבוני הגיל הביולוגי שמשקללים מדדים רבים ומחזירים תוצאה אחת סופית.

א) המחשבוני הללו "טיפשים" ומוסיפים לתוצאת הנבדק נקודות חיוביות על תוצאה ב"כיוון הנכון" גם אם היא קיצונית. למשל, גם אם רמות הגלוקוז נמוכות ביותר (60 לדוגמה) ומקושרות עם תמותה גבוהה, המחשבון יראה בכך נקודה חיובית.

ב) המחשבוני אינם מפרידים בין נשים לגברים ויוצרים יתרונות לא הוגנים. למשל, לנשים בנות 18 קריאטינין ממוצע נמוך משל גברים ואלבומין נמוך משל גברים באותו הגיל. לגברים לעומת זאת, פחות תאי דם לבנים. אם כך, לחלק מהאנשים יהיה יתרון מובנה רק בשל מינם גם אם המדדים שלהם פחות טובים ממקביליהם מהמין השני.

חשוב לזכור שהמחשבוני מספקים רק אינדיקציה כללית, והכי חשוב לעבור מדד-מדד ולבדוק היכן ניתן להשתפר.

All rights reserved to Michael Lustgarten, Ph.D.

הכותב אינו לוקח אחריות על חלק או כל הכתוב במאמר. כל הפועל על פי חלק או על כולו, עושה זאת על אחריותו בלבד!

אין לראות במאמר המלצה רפואית! תמיד יש להיוועץ ברופא. המאמר נועד לצרכי בידור בלבד.

Legal disclaimer:

This article is for informational purposes only and does not constitute the practice of medicine, nursing, or other professional healthcare services, including the giving of medical advice. No doctor-patient relationship is formed. The use of this information and the materials linked from this document is at the user's own risk. The content of this article is not intended to be a substitute for professional medical advice, diagnosis, or treatment. Users should not disregard or delay in obtaining medical advice for any medical condition they have and they should seek the assistance of their healthcare professional for any such conditions.